Komentar

GLASILO OBČINE KOMEN • Letnik 5, Številka 3 • JUNIJ 2010

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen

21. junij – praznik Občine Komen

Zakaj smo Komenci veseli,
zakaj nam vsaka rečprav gre?
Zato, ker pridni smo na delu
in s pridnostjo vse dobro gre.

(Slavko Turk, Komenci)

Vsem občankam in občanom iskrene čestitke
ob prazniku Občine Komen ter ob dnevu državnosti!

Župan Uroš Slami, podžupan Igor Zega,
člani občinskega sveta in občinska uprava

135. obletnica rojstva Antona Štreklja (1875-1943)

Anton Štrekelj, brat Karla Štreklja, se je rodil 12. februarja 1875 v Gorjanskem pri Komnu. Bil je slovenski kmetijski strokovnjak, publicist, pedagog, enolog ...

Štrekelj je 1897 končal Višjo vinarsko-sadjarko šolo v Klosterneuburgu in se nato izpopolnjeval na Visoki šoli za kmetijstvo in vinarstvo na Dunaju. Sprva je kot potujoči učitelj deloval na Goriškem. V letih 1907 do 1918 pa je bil ravnatelj slovenskega oddelka kmetijske šole v Gorici. Po koncu prve svetovne vojne se je pred fašizmom umaknil v Kraljevino SHS, kjer je v Mariboru nastopil službo inšpektorja oblastne uprave. Leta 1928 se je preselil v Banja Luko, kjer je v bližnji Slatini naseljeval begunce iz Goriške in Istre. Tu je ustanovil tudi kmetijsko zadrugo.

Štrekelj je pisal članke za različne strokovne časopise na Primorskem in Štajerskem. V Trstu je ustanovil in v letih 1901 ter 1902 urejal časopis Vinarski in vrtnarski list. Je tudi avtor strokovne knjige Kako dobimo dobro vinsko kapljico? (1908)

Umrl je 3. avgusta 1943 v Banja Luki (BiH).

Fotografija Gorjanskega iz začetka dvajsetih let prejšnjega stoletja
Pošiljatelj slike: Jože Terčon

VABILO

Ob **135. obletnici rojstva** kmetijskega strokovnjaka **Antona Štreklja** Vas Kosovelova knjižnica Sežana s Knjižnico Komen, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica in Občina Komen vabijo na posvet z razstavo in tržnico, ki bo v **petek, 18. junija 2010**, v Gorjanskem.

Program:

17.00
Tržnica – Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa in Društvo brkinskih sadjarjev, pred Zadružnim domom Gorjansko

Razstava češenj – Sadjarski center Bilje

18.00
Posvet o Antonu Štreklju:
uvodni nagovor župana Občine Komen Uroša Slamiča,
Anton Štrekelj – Nadja Mislej - Božič,

Predstavitev Sadjarskega centra Bilje
– dr. Nikita Fajt,

Sadjarstvo na Primorskem in vloga Kmetijske svetovalne službe – Ivan Kodrič,

Kras in vinogradništvo – Majda Brdnik,

Kras, turizem in kulturna okolica v viziji kraškega turizma – dr. Stanislav Renčelj.

Kulturni program:
- odprtje razstave Življenje in delo šolnika Antona Štreklja – Vera Adamič - Papež,
- postavitev gradiva in razstave – Marija Umek.

Povezovala bo Tanja Bratina Grmek.

Posvet z razstavama bo v dvorani Zadružnega doma Gorjansko.

»VELIK SI, KOLIKOR IMAŠ VELIKO SRCE!«

Drage bralke, dragi bralci!

V vaše domove je prišla nova, junijska številka občinskega glasila Komentar. Prišla je tik pred uradnim začetkom poletja, tj. 21. junijem. Ta dan pa ni pomemben zgolj in samo zaradi poletja in bližajočih se počitniških, dopustniških in brezskrbnih dni, za nas, občane Občine Komen, je še kako pomemben predvsem zaradi občinskega praznika in z njim povezanega prazničnega dogajanja. Seveda pa ob vsem tem ne gre pozabiti tudi na slovenski državni praznik, tj. 25. junij, ko smo pred natanko 19. leti Slovenci tudi formalno dobili svojo samostojno in neodvisno državo. Koliko tehtnih razlogov za praznovanje!

NEKAJ VREMENSKIH

Vid češenj sit. (15. junij – sv. Vid)

O kresi se dan obesi. (24. junij – rojstvo Janeza Krstnika, kres)

Če sta Peter in Pavel jasna,
bo letina krasna. (29. junij – sv. Peter in sv. Pavel)

Julija hladni in mokri dnevi,
prazni bodo sodi in hlevi.

O velikem šmarnu lepó,
dosti grozdja bo. (15. avgust – veliki šmaren)

Kakor zadnji dan avgusta,
jesen bo lepa ali pusta. (31. avgust)

In prav zaradi zgoraj omenjenih dogodkov smo v uredništvu nekoliko pohiteli z izidom tokratne številke, saj smo vas želeli seznaniti s prav svežimi novicami in tudi s tistimi, ki so morda že nekoliko starejšega datuma, a vredne naše in vaše pozornosti.

In kaj je tisto najbolj sveže? Sveža je novica o letošnjih dobitnikih občinskih priznanj, pa o najboljših vinarjih – dobitnikih priznanj za najboljša vina. V Gorjanskem bomo obeležili 135. letnico rojstva kmetijskega strokovnjaka Antona Štreklja, podelili bomo tradicionalno Štrekljevo nagrado, ki nosi ime po jezikoslovcu, etnologu in zbiratelju ljudskega blaga Karlu Štreklju in ki se vsako leto podeljuje za življenjsko delo ali izjemne dosežke na področju zbiranja in ohranjanja slovenskega ljudskega izročila v besedi in pesmi. Med drugim si boste lahko julijske nedelje rezervirali za štanjelske grajske večere, ki vas bodo z veseloigrami nasmejali do ušes in še čez. Res zvrhan izkupiček kulturnega dogajanja, mar ne?

Ja, obeta se nam, po vremenskih prognozah sodeč, dolgo in vroče poletje. Nekaj sonca in prijetne toplote res ne bi škodilo, saj nam jo je deževno majsko vreme pošteno zagodlo.

Tudi uredništvo Komentarja bo v prihajajočih mesecih počitnikovalo in tako se ponovno oglasimo tik pred jesenskimi lokalnimi volitvami, ko nam bo ob politični kuhinji spet nekoliko bolj vroče. Vi pa le pridno in skrbno zapisujte in fotografsko ovekovečite vse tisto, kar se bo zgodilo in dogajalo v tem času na komenskem Krasu. Za objavo bo zagotovo poskrbel vaš Komentar.

Čisto ob koncu ... Vsem občankam, občanom tudi v mojem imenu lepe in iskrene želje ob občinskem prazniku Občine Komen ter ob dnevu državnosti. Bodite ponosni Kraševci ter ponosni in zavedni Slovenci! Kljub fizični majhnosti naše domovine. Saj velikost ne šteje. In če si sposodim kar reklamni slogan enega največjih slovenskih mobilnih operaterjev, da ponazorim vse zgoraj napisano: »Velik si, kolikor imaš veliko srce.« To šteje in nekaj velja, vse ostalo so prazne marnje!

Naj bo poletje res sijoče in prepolno nepozabnih trenutkov! Pa srečno!

odgovorna urednica Tanja Bratina Grmek
prof. slov. jezika in univ. dipl. bibl.

POJASNILO

Zaradi bližajočih se lokalnih volitev ter predvolilnega oglaševanja bo naša naslednja, tj. dvojna številka Komentarja, izšla šele v septembru. Rok za oddajo prispevkov bo izjemoma nekaj dni prej kot običajno. Zadnji rok je **20. avgust 2010.** Hvala za razumevanje.

Uredništvo Komentarja

Komentar

Glasilo Občine Komen
Letnik 5, številka 3, junij 2010

Izdajatelj: Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05/73 10 450
Fax: 05/73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: komentar@komen.si

Naklada: 1400 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v Občini Komen.

Odgovorna urednica: Tanja Bratina Grmek
Uredniški odbor: Andreja Štok (pomočnica odg. urednice), Tanja Godnič, Ana Godnik, Petra Mezinec
Lektoriranje: Tanja Bratina Grmek

Ureditev in priprava za tisk: DTP Studio Sežana
Tisk: Print Luin, Dušan Luin s. p., Sveto 58, 6223 Komen

Informacije v zvezi z izdajo občinskega glasila dobite na tel. št. 05/73 10 452.

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko Komentarja pošljete v elektronski obliki na e-naslov: komentar@komen.si, najpozneje do 20. avgusta 2010. K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji!
Vabimo tudi vse ljubiteljske fotografe ali fotografe kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici Komentarja.
Digitalni posnetki naj bodo v čimboljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili.
Naslednja, dvojna številka Komentarja izide septembra 2010.

Fotografija na naslovnici: Komen (last družine Volčič – Stebeljevi iz Komna št. 50)

PRIZNANJA OBČINE KOMEN ZA LETO 2010 – podelitev 20. 6. 2010

PRIZNANJA OBČINE KOMEN

ŽUPNIK PETER ČERNIGOJ

Predlagatelj: Župnijski pastoralni svet Komen

Župnik Peter Černigoj opravlja svoje delovne obveznosti na območju štirih župnij naše občine: v Komnu, Gorjanskem, Škrbini in Gabrovici. Prav zato, ker delo opravlja s srcem in popolno predanostjo in mnogo več, kot mu to narekuje služba, si zasluži našo pozornost. Do vseh cerkva in sakralnih objektov goji poseben odnos – sprejema jih kot del naše bogate kulturne dediščine. Z ljudmi dela spoštljivo in strpno in jih zna nevsiljivo zvabiti v pomembne aktivnosti trajne vrednosti, kot so: ureditev mrliških vežic, restavriranje umetniških slik, obnovitev cerkva. Brez razumevanja in sodelovanja ljudi bi uspehov, ki so vidni, sam ne dosegel, enako pa velja, da bi brez njegovega vztrajnega občutka biti dober gospodar, ne imeli vsega tega, kar imamo. Pa še: hvaležni smo mu za pogumne korake, ki jih hodi po strmi poti do človeka – obiski bolnih, starejših in osamljenih in nepozabna druženja, ki prispevajo h kvaliteti našega bivanja. Je izjemen organizator in desna roka Karitasu.

IVAN ŠVARA

Predlagatelj: Vaška skupnost Sveto, ZZB za vrednote NOB – KO Sveto in PGD Komen

Ivan Švara je občan, ki smo ga vsa leta srečevali v gasilskih vrstah, na kulturnih dogodkih, na promocijah domačega kraja Sveto in med ljudmi, ki znajo ceniti prehojeno pot našega naroda. Bil je dolgoletni predsednik KUD 15. februar Komen, z moškim pevskim zborom na čelu, v katerem je tudi sam pel. Po njegovi zaslugi so mnogi ljudje spoznali umetniško vrednost cerkve sv. Tilha v Svetem in nikoli ni ob tem zatajil uporniškega duha, ki je polnil srca Svečanov. Besedilo dveh himen je nastalo izpod njegovega peresa – domača gasilska in vaška himna. Je predsednik komisije za spomeniško varstvo pri ZZB za vrednote NOB Komen in član Medobčinske komisije, kar vse sprejema odgovorno in ne le kot funkcijo na papirju. Tudi zanj velja, da zna s svojo pokončno držo in skromnostjo hkrati zvabiti ljudi k skupnim ciljem

SKUPINA ANIMATORJEV ORATORIJA V KOBJEGLAVI

Predlagatelj: Kulturno umetniško turistično društvo Kraški slavček Kobjeglava - Tupelče

Prostovoljstvo je vrednota, ki jo materialno naravnana družba izrinja iz življenjskega vsakdana. Zato smo lahko veseli, da imamo v Občini Komen mlade animatorje, dijake in študente, ki so pripravljeni svoj čas in znanja prostovoljno deliti tudi mlajšim. So skupina osemnajstih zagnanih mladih ljudi, ki bo letos že petič organizirala celotedensko druženje otrok v starosti od 5 do 15 let. V oratorij se redno vključuje okrog 80 otrok. Omogočeno jim je prijetno in poučno druženje, navadijo se na sobivanje in starosti primerno vstopanje v življenje, pri čemer razvijajo svoje osebne ustvarjalne potenciale. Prosti čas otrok, vključenih v oratorij, postane osmišljen in vzdrami veliko življenjskega optimizma. Naši mladi prostovoljci ob napornem razdajanju otrokom o sebi še povedo: »Z delom z mladimi tudi sami rastemo in pridobivamo dragocene izkušnje za poznejše korake v življenju.«

ZLATI GRB OBČINE KOMEN

GUD PIHALNI ORKESTER KOMEN

Predlagatelj: Vaška skupnost Mali Dol, Vaška skupnost Volčji Grad, Društvo Debela griža, Kulturno umetniško turistično društvo Kraški slavček Kobjeglava - Tupelče

Le kdo jih ne pozna in le koga njih glasba še ni obšla? Tako bi se smeli vprašati, ko govorimo o našem Pihalnem orkestru Komen. Dekleta in fantje so nas s svojo pridnostjo, predanostjo glasbi in prefinjenim občutkom za igranje popeljali daleč v svet. Njihov dirigent in umetniški vodja Simon Perčič je z njimi dosegel cilje, o katerih si nismo upali niti sanjati – prvo mesto, zlata plaketa ... To so priznanja, ki se iz leta v leto zbirajo v njihovem godbenem domu in kar je najpomembnejše – druži jih neizmerna ljubezen do glasbe. Oni so naše zdrave korenike prihodnosti. Z mednarodnega festivala v Rivi del Garda (2003) so se vrnili s srebrnim odličjem, bili so prvi slovenski glasbeni sestav, ki je izvedel koncert ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo pred mestno hišo v Londonu (iz Londona so se vrnili s srebrno plaketo z mednarodnega festivala pihalnih orkestrov). Bili so prvi slovenski orkester, ki je leta 2008 nastopil na tekmovanju EOLIA v Strasbourgu in dosegel v mednarodni konkurenci srebrno priznanje. Tekmovali so tudi v zlati dvorani dunajske opere na tekmovanju Summa Cum Laude in zmagali v kategoriji pihalnih orkestrov.

DOBRO JE VEDETI ...

Občinska uprava Občine Komen
Telefon: 05/73 10 450
Fax: 05/73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: obcina@komen.si
Uradne ure:
ponedeljek, torek, petek od 8.00 do 13.00 ure
sreda od 8.00 do 17.30 ure

Ure za občane – podžupan Igor Zega
ponedeljek od 10.00 do 12.00 ure
(predhodna najava na tel. št. 05/73 10 450)

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana
Telefon: 05/73 10 141
E-pošta: soou@sezana.si
Uradne ure:
ponedeljek in petek od 7.30 do 11.00 ure
sreda od 7.30 do 11.00 ure in od 12.00 do 16.00 ure

Krajevni urad Komen
Telefon: 05/76 68 510
Uradne ure:
torek od 8.00 do 12.00 ure in od 13.00 do 15.00 ure
sreda od 13.00 do 18.00 ure
petek od 8.00 do 13.00 ure

Za nujne primere se obrnite na sedež Upravne enote v Sežani, tel. št.: 05/73 12 700.

Knjižnica Komen
Komen 118, 6223 Komen
Telefon: 05/76 68 580
E-pošta: knjiznica.komen@siol.net
Delovni čas:
torek in petek od 11.00 do 18.00 ure
sreda od 8.00 do 14.00 ure

Zdravstvena postaja Komen
Splošna ambulanta Komen
Telefon: 05/76 68 506
Posvetovalnica za otroke: vsako drugo sredo v mesecu, dr. Franc Tozon

Lekarna Komen
Telefon: 05/73 11 790
Delovni čas:
ponedeljek od 8.30 do 15.30 ure
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15.00 ure
sreda od 9.00 do 18.00 ure

Zbirni center Komen
Obratovalni čas:
torek od 9.00 do 13.00 ure
četrtek od 14.00 do 18.00 ure
sobota od 9.00 do 13.00 ure

OBČINSKI PRAZNIK OBČINE KOMEN

V soboto, 19. junija 2010, na igrišču za mali nogomet v Komnu
ROCK KONCERT s pričetkom ob 22. uri
Igrata skupini: Red Katrins in Ultra**.**

V nedeljo, 20. junija 2010, pred občinsko stavbo v Komnu
stojnice in program Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana.
OSREDNJA PRIREDITEV s pričetkom ob 18. uri.
V kulturnem programu nastopajo:
GUD Pihalni orkester Komen,
Goran Ruzzier,
Marjetka Kosovac,
pevke ljudskih pesmi KUD Karla Štreklja Komen,
Damjana Godnič.

Sledi zabava s plesom s skupino Kalamari.

VABLJENI!

OBČINA KOMEN
Občinska uprava
Komen 86, 6223 Komen
tel. 05 7310450, fax. 05 7310460

Obveščamo vse udeležence v prometu, da bodo v nedeljo, 20. 6. 2010, zaradi izvedbe občinskega praznika v Komnu zaprte naslednje ceste:
- državna cesta R3-614, odsek 1049 Komen–Štanjel, v dolžini 240 m, od bencinskega servisa do gostinskega lokala na Brdu,
- občinska lokalna cesta LC 175121 Komen–Sveto, v dolžini 100 m, od papirnice do gasilskega doma.

Obvoz bo urejen!

Popolna zapora bo postavljena v nedeljo, 20. 06. 2010, od 12. ure do ponedeljka, 21. 06. 2010, do 03. ure.

Občinska uprava

Novice iz občinske uprave

SKLEPI 32. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA OBČINE KOMEN (21. 04. 2010)

SKLEP
Občinski svet Občine Komen se je seznanil z letnim poročilom javnega zavoda Kraške lekarne Ilirska Bistrica za leto 2009.

SKLEP
Občinski svet Občine Komen se je seznanil z letnim poročilom javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Antona Šibelja - Stjenka Komen za leto 2009.

SKLEP
Občinski svet Občine Komen se je seznanil z letnim poročilom javnega zavoda Kosovelova knjižnica Sežana za leto 2009.

SKLEP
1. Letni načrt pridobivanja in razpolaganja s stvarnim premoženjem Občine Komen za leto 2010, štev. 478-07/2009-10, sprejetim dne 20. 1. 2010, se dopolni v naslednjem:

ZAP. ŠT.	UPRAVLJAVEC	ŠIFRA IN IME K.O.	PARC. ŠT.	VELIKOST V M^2	DEJANSKA VRSTA RABE	ORIENTACIJSKA VREDNOST V •
I. NAKUP ZEMLJIŠČ						
N14	Darij in Ave Saksida	2412 Komen	169	930	njiva	65.100

2. Ta Dopolnitev letnega načrta pridobivanja in razpolaganja s stvarnim premoženjem Občine Komen prične veljati takoj.

SKLEP
Občinski svet Občine Komen se je seznanil s Poročilom o izidu glasovanja in o izidu svetovalnega referenduma o vključitvi območja, namenjenega izgradnji naselja varovanih stanovanj na severovzhodnem delu vasi Kobjeglava v poselitveno območje, ki je bil 28. 3. 2010.

SKLEP
Občinska uprava naj v sodelovanju s pristojnim matičnim odborom pripravi pregled meril in kriterijev za prijavo na razpise s področja družbenih dejavnosti ter jih na podlagi ugotovitev ustrezno popravi.

SKLEP
Sprejme se Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Komen za leto 2009 v predlagani obliki in vsebini v skrajšanem postopku.

SKLEP
Sprejme se Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prazniku in priznanjih Občine Komen v drugi obravnavi.

SKLEP
Občinski svet Občine Komen se je seznanil s Poročilom o projektu izgradnje odprtega širokopasovnega omrežja.

Besedilo: Andreja Štok, občinska uprava

LOKALNI ENERGETSKI KONCEPT OBČINE KOMEN

V skladu z usmeritvami Resolucije o nacionalnem energetskem programu Slovenije, zahtevami energetskega zakona ter potrebami po razvojnih projektih se je Občina Komen odločila, da izdela lokalni energetski koncept občine. Za izvajanje projekta je bilo izbrano podjetje Eco Consulting d. o. o. iz Ljubljane.

Lokalni energetski koncept je pomemben pripomoček pri načrtovanju razvoja občinske energetske politike. V njej so poudarjeni načini in ukrepi, s pomočjo katerih občina svojim občanom in podjetjem zagotavlja učinkovite, gospodarne in okolju prijazne energetske storitve. V okviru energetskega koncepta bo najprej analizirano stanje na področju rabe in oskrbe z energijo v celotni Občini Komen, nato bodo primerjane možne alternative oskrbe z energijo, na koncu pa bodo podani ukrepi za učinkovito izboljšanje stanja na področju rabe in oskrbe z energijo.

Poglavitni cilji izdelave in izvedbe lokalnega energetskega koncepta Občine Komen so:

- *učinkovita raba energije* pri vseh porabnikih, predvsem v javnih zavodih in ustanovah, ki lahko služijo kot vzor celotni občini,
- *uvajanje lokalnih virov energije* (lesna biomasa, sončna energija, bioplin),
- *uvajanje sistemov daljinskega* ogrevanja,
- *uvedba energetskih pregledov* javnih in stanovanjskih objektov, kajti obstajajo možnosti visokih prihrankov že z minimalnimi vlaganji,
- *informiranje, svetovanje in izobraževanje* javnosti o vlogi in pomenu učinkovite rabe energije,
- *zmanjšanje stroškov za energijo* v občinskih javnih stavbah in zmanjšanje rabe energije v industriji, široki porabi.

V začetni analizi sedanjega stanja rabe energije v Občini Komen se na podlagi statistične baze podatkov najprej pregleda stanje v gospodinjstvih oziroma ogrevanje stanovanj v občini, ki se ogrevajo individualno. Nato sledi analiza rabe energije v podjetjih, javnih stavbah in v objektih, ki se ogrevajo iz skupne kotlovnice. Podatki za analizo rabe energije pri teh porabnikih se pridobijo preko različnih oblik neposrednega anketiranja.

Po celotni analizi sedanjega stanja na področju rabe energije se prične drugi del energetskega koncepta. Pregleda se potencial vseh možnih obnovljivih virov energije v občini, oceni se tudi potencial prihrankov pri rabi energije, ki jih lahko dosežemo z učinkovitejšo rabo. Izraba lokalnih virov energije lahko bistveno pripomore k zanesljivosti oskrbe občine s toploto in električno energijo, učinkovita raba energije pa lahko že z dokaj nizkimi vložki privede do bistvenih prihrankov.

V tretji fazi projekta bodo podani predlogi za izboljšanje stanja na področju energetike tako na strani rabe kot tudi na strani oskrbe z energijo. Občina si ob poznavanju trenutne energetske situacije in na osnovi pridobljenih podatkov o potencialu obnovljivih virov energije ter možnostih uvajanja ukrepov učinkovite rabe energije zastavi konkretne cilje na tem področju. Na osnovi zastavljenih ciljev se izdela akcijski načrt, ki vsebuje aktivnosti oziroma projekte, ki omogočajo doseganje teh ciljev.

Dejstvo je, da je proces izdelave dobrega lokalnega energetskega koncepta tesno povezan s sodelovanjem občine, strokovnjakov in predvsem občanov. Uresničevanje ukrepov, ki jih energetski koncept podaja, pomeni izboljšanje delovnih in bivalnih pogojev za vse občane. Hkrati pomeni tudi nove razvojne možnosti, poživitev lokalnega gospodarstva in odpiranje novih delovnih mest. Proces izdelave in izvedbe energetskega koncepta je uspešen le takrat, ko se občani zavedajo, da oskrba in raba energije v občini nista le stvar občinske uprave, ampak nas vseh, zato vas še posebej pozivamo k sodelovanju. Vsi zainteresirani ste vabljeni, da v zvezi z omenjeno tematiko pošljete svoja *mnenja, predloge oziroma pobude* na sedež občine ali izvajalcu energetskega koncepta na elektronski naslov: niko.dobrovoljc@eco-con.si.

JESENI BOMO VOLILI ŽUPANA IN ČLANE OBČINSKEGA SVETA

V slovenskih občinah bodo jeseni potekale lokalne volitve. Redne volitve razpiše predsednik državnega zbora, opravijo pa se lahko najprej dva meseca in najpozneje zadnjo nedeljo ali drug dela prost dan pred potekom štirih let od prejšnjih rednih volitev v občinske svete. Glede na to lahko predsednik državnega zbora za dan lokalnih volitev izbere katerokoli nedeljo ali drug dela prost dan od 22. avgusta do 17. oktobra.

Pravico voliti in biti voljen za člana občinskega sveta ima vsak državljan RS, ki je na dan glasovanja dopolnil 18 let starosti, državljan druge države članice EU, ki ima stalno prebivališče v Sloveniji ter tujci, ki imajo stalno prebivališče v Sloveniji, in sicer v občini, v kateri ima volivec stalno prebivališče.

Člani občinskega sveta se lahko volijo po večinskem ali proporcionalnem načelu. V primeru, da ima občinski svet več kot 12 članov (tako kot v Občini Komen), se ti volijo po proporcionalnem načelu. Pri proporcionalnih volitvah se glasuje o listah kandidatov v volilni enoti (celotno območje Občine Komen obsega eno volilno enoto), kar pomeni, da volivec glasuje za eno listo kandidatov, lahko pa da enemu kandidatu na listi preferenčni glas. Kandidati so izvoljeni po vrstnem redu na listi po zaporedju najvišjih količnikov, ki se dobijo tako, da se število glasov za vsako listo kandidatov deli z vsemi števili od ena do trinajst (d'Hontov sistem). Preferenčni glasovi za posamezne kandidate se upoštevajo le, če je četrtina volivcev, ki so glasovali za posamezno listo kandidatov, oddala preferenčne glasove za posamezne kandidate z liste in če število preferenčnih glasov za posameznega kandidata presega 10 odstotkov števila vseh glasov oddanih za listo.

Za župana je izvoljen kandidat, ki je dobil večino glasov. V primeru, da v prvem krogu noben kandidat ne prejme ve-

čine glasov, se opravi drugi krog volitev med kandidatoma, ki sta dobila največje število glasov.

Nekatere politične stranke in volivci so najbrž že začeli s pripravami na volitve, vsa uradna dejanja pa se lahko začnejo šele po datumu, ki bo z razpisom volitev veljal za rok, od katerega tečejo volilna opravila.

Politične stranke bodo tako morale v skladu s strankarskimi pravili določiti kandidate, na lokalnih volitvah pa bodo lahko, kot je to že običaj, kandidirale tudi liste volivcev. Listo kandidatov bo v volilni enoti moralo podpreti najmanj 21 volivcev (1% od volivcev, ki so glasovali na zadnjih rednih volitvah v občinski svet), kandidata za župana pa 41 volivcev (2% od volivcev, ki so glasovali v prvem krogu zadnjih rednih volitev za župana).

Na vsaki od kandidatnih list za volitve v občinske svete bo moralo biti najmanj 30 odstotkov žensk oz. moških, kandidati in kandidatke pa bodo morali biti na prvi polovici liste razporejeni izmenično (MMŽ, ŽŽM).

Volitve v občinske svete vodijo in izvajajo občinske volilne komisije, glasovanje na voliščih pa vodijo volilni odbori, ki jih imenuje občinska volilna komisija. Pomembna novost glede imenovanja volilnih odborov je bila uveljavljena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalnih volitvah (Uradni list RS 45/08). Predsednik, član volilnega odbora in njun namestnik ne more biti zakonec, oče, mati, otrok, sestra ali brat, posvojitelj ali posvojenec kandidata v volilni enoti, v kateri je ta odbor imenovan, niti ne more živeti s kandidatom v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni skupnosti. Vsak kandidat za člana volilnega odbora bo tako moral podati soglasje k imenovanju v volilni odbor ter izjavo, da bo najpozneje v treh dneh po javni objavi kandidatur oziroma list kandidatov obvestil pristojno volilno komisijo o sorodstvenem ali drugem razmerju s kandidatom. Člana volilnega odbora, ki občinske volilne komisije v tem roku ne bo obvestil o sorodstvenem ali drugem razmerju s kandidatom ali ki je podal lažno izjavo o sorodstvenem ali drugem razmerju s kandidatom, se kaznuje z globo 600 EUR. Naloge prekrškovnega organa opravlja Inšpektorat za notranje zadeve.

Opozoriti pa je potrebno še na nekatera določila zakona, ki ureja volilno in referendumsko kampanjo.

Organizator volilne kampanje mora namreč najkasneje 45 dni pred dnem glasovanja odpreti poseben transakcijski račun z oznako »za volilno kampanjo« in pri tem navesti volitve, za katere organizira kampanjo. Vsa finančna sredstva, ki jih sam nameni ali dobi od drugih pravnih ali fizičnih oseb, mora zbrati na tem računu, ki ga je dolžan zapreti v roku štirih mesecev po dnevu glasovanja. Podatke o organizatorju volilne kampanje je potrebno sporočiti tudi občinski volilni komisiji hkrati z vložitvijo kandidatur. Organizator volilne kampanje pa mora v roku 15 dni po zaprtju transakcijskega računa predložiti občinskemu svetu in računskemu sodišču poročilo o vseh zbranih in porabljenih sredstvih za volilno kampanjo.

Informacije o izvedbi lokalnih volitev so dosegljive tudi na spletni strani www.komen.si.

Besedilo: Andreja Štok, občinska uprava

Na podlagi 15. člena Odloka o ustanovitvi in izdajanju javnega glasila Občine Komen določam

PRAVILA ZA IZRABO ČASOPISNEGA PROSTORA

v občinskem glasilu Komentar za lokalne volitve 2010

Občina Komen bo vsem organizatorjem volilne kampanje za lokalne volitve 2010 zagotovila enake pogoje za predstavitev v javnem glasilu Občine Komen Komentar v naslednjem obsegu:

- vsak organizator volilne kampanje ima na razpolago brezplačno predstavitev v dolžini največ 30 tipkanih vrstic (pisava Times New Roman, velikost pisave 12). V kolikor je organizator isti tudi za volilno kampanjo za volitve župana, ima na razpolago dodatnih 15 vrstic.

Predstavitev lahko vključuje tudi znak politične stranke in fotografijo kandidata za župana.

Organizatorji volilne kampanje dostavijo predstavitve po elektronski pošti na naslov andreja.stok@komen.si ali na disketi oz. zgoščenki na naslov Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen do vključno **srede, 25. 08. 2010, do 15. ure**. Poslano besedilo mora biti v Word formatu, slika v JPG ali TIFF obliki.

Predstavitev ne sme biti predhodno urejena v pdf ali katerem drugem formatu.

Vrstni red predstavitev v glasilu bo določen z žrebom, ki bo v četrtek, 26. 08. 2010, ob 12.30.

Uroš Slamič,
župan

POHOD DRUŠTVA ZA SRCE OD KOBJEGLAVE DO LUKOVCA

KOBJEGLAVA – Društvo za srce in ožilje Slovenije, podružnica Kras je zaključila zimsko-spomladanske pohode s pohodom od Kobjeglave do Lukovca. Tretjo nedeljo v maju se je v Kobjeglavi zbralo več kot sto pohodnikov s Krasa, tržaškega Krasa ter širšega slovenskega prostora. Pohod je bil od vseh petih letošnjih pohodov najbolj množičen. Pod vodstvom Ludvika Husuja so se podali po kraški pokrajini med Kobjeglavo in Lukovcem.

Na Lukovcu so si ogledali kal in vaški vodnjak, ki je v preteklosti služil za oskrbo s pitno vodo za vaščane. V daljših sušnih obdobjih so vodnjak zaklepali in vaški župan je delil vodo prebivalstvu, živina pa se je napajala v kalih, kjer so žene tudi prale perilo. Siromašni sloj je hodil po vodo v kale, premožne hiše pa so imele tudi po dve, tri štirne. Pot so zadovoljni nadaljevali skozi Lukovec po kraškem robu, od koder je prelep razgled na Vipavsko dolino. Povzpeli so se tudi na vzpetino Ragotnica, kjer je prazgodovinska gomila. Gomile so postavljali na vzpetinah z lepim razgledom.

Pot so zaključili v Kobjeglavi pri Čotnih, kjer jih je gospodinja Lojzka Grmek toplo sprejela ob kraškem ognjišču. Postregla je s pogačami iz domače krušne peči, kraško joto in štruklji. S poezijo in utrinki iz življenja nekoč so se predstavili: mladi pesnik Amadej Škibin, pesnik in član Študijskega krožka Beseda Slovenske Istre Ivan Novak, Lojzka Grmek in njena sestra, upokojena zdravnica Darinka Grmek. Lojzka Grmek je obudila spomine na 1. in 2. svetovno vojno, ko so Primorci trpeli pod fašistično oblastjo. Lojzka je namreč rojena v družini s trinajstimi otroki, ki so se odselili po raznih krajih po Sloveniji in v tujino. Delala je kot diplomirana organizatorka zdravja Rdečega križa v bolnici pri Veroni in se po očetovi smrti vrnila domov ter z veliko ljubeznijo obnovila domačijo v pravem kraškem stilu. Lojzka je klub svojim 78. letom še vedno vitalna in aktivna in je pred časom vodila Društvo Slončkov, ki je združevalo ljudi dobre volje, ki so s svojimi prispevki poskrbeli za izobraževanje revnih otrok v Indiji (botrovanje oz. posvojitev na daljavo). Ob slovesu so še zapeli in nazdravili s kraško kapljico v želji, da se zopet vidijo v teh prelepih krajih na jesen, ko ruj zažari v vseh svojih škrlatnih barvah.

Pri Lojzki v Kobjeglavi

S pohodi bodo nadaljevali po poletnih počitnicah, v jesenskem času, ko organizirajo pohode vsako tretjo nedeljo v mesecu v Glinščico (september), Gropado (oktober) in na Cirje - Kostanjevico (november). Drugo nedeljo v juniju (13. 6.) pa se bodo udeležili pohoda okoli Vanganelskega jezera, ki ga prireja koprsko društvo za srce pod vodstvom Darka Turka.

Besedilo: Olga Knez
Foto: Ludvik Husu

Skupinska slika na Rabotnici pri Lukovcu

»PES NI KOS POHIŠTVA!« DAN ODPRTIH VRAT OB DESETI OBLETNICI ŠKK KOMEN

Športni kinološki klub Komen letos praznuje deseto obletnico delovanja. V okviru jubileja so med drugim v nedeljo na domačem poligonu priredili dan odprtih vrat, na katerem so prikazali vadbo v klubu, in sicer od male šole za pse do programov, ki jih opravljajo za višje izpite. Poleg tega so prikazali poklic pastirskega psa in organizirali svetovanje veterinarja o prehrani in zdravem življenju človekovega najboljšega prijatelja. Društvo je bilo aktivno že v prvem delu leta, ko je potekala 6. razstava nemških ovčarjev, za jesen pa imajo v programu regijsko tekmovanje za vse pasme.

Klub je imel od vpisa veliko članov, to je 200. Vendar pa Milojka Milič Jaklič, predsednica ŠKK Komen, opozarja, da je stalnih članov manj, in sicer okoli 20, saj se veliko ljudi po opravljeni mali šoli za pse odloči, da nadaljnje šolanje ni več potrebno. Z nadaljnjim učenjem po njenem mnenju lastniki spremenijo miselnost in podrobneje spoznajo, kako je potrebno ravnati in živeti s psom. Po mali šoli, v katero so vključeni psi v starosti od štirih do sedmih mesecev in traja deset tednov, sledijo nadaljevalni tečaji. Tekom njih se psi izpolnijo v poslušnosti, pričnejo s sledenjem in vajami obrambe. Ko so psi pripravljeni, pristopijo k izpitu A, nato sledi izpit B, temu pa izpit B–BH kategorije. Programi višje stopnje so še nekoliko zahtevnejši, zanje niso primerne vse pasme, praviloma pa jih izvajajo psi, ki so uvrščeni med službene pse.

Ljudje, po mnenju Milič Jakličeve, niso dobro ozaveščeni: »Šolanje psa se jim zdi velikokrat izguba časa. Nemalokrat je prisotno mnenje, da je šolan pes, hudoben pes, vendar tako mislijo le neosveščeni ljudje«. Za nedeljski dan odprtih vrat v klubu upajo, da je vsaj malo pripomogel k spreminjanju mentalitete ljudi. »Vsak, ki sprejme psa, se mora zavedati, da to ni kos pohištva,« še pove predsednica. V klubu je največ nemških ovčarjev, saj je ta pes tudi najbolj priljubljen v celotni Sloveniji. Veliko je bernskih ovčarjev, pa tudi mešancev. »Ljudem, ki nimajo posebnih želja glede psa, svetujemo, da vzamejo pse v zavetišču, saj so ti ponavadi zelo hvaležni,« pove Milič Jakličeva. O načrtih za prihodnost pa doda: »V naslednjih desetih letih nameravamo nadaljevati po isti poti, z upanjem, da se bo vedno več ljudi udeleževalo šole. Potreba po vzgoji psov je namreč vedno bolj potrebna«.

Besedilo: Petra Mezinec
Foto: Polona Makovec

Delo v mali šoli

Borba markerja s psom

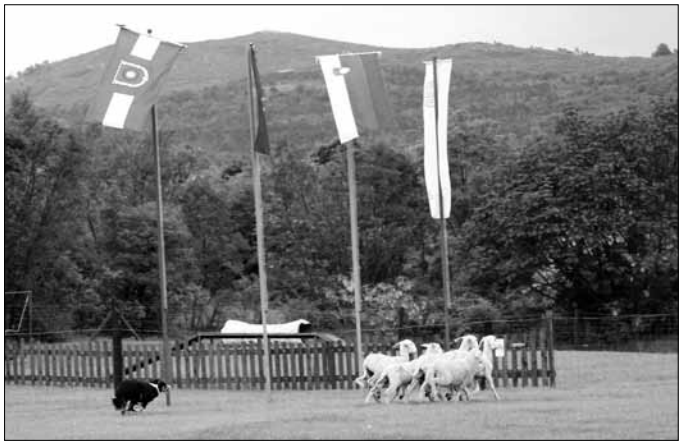
Prikaz dela psa z drobnico

DRUŠTVO »VEZI«, PSIHIATRIČNA AMBULANTA SEŽANA IN CSD SEŽANA NA IZLETU NA PTUJU

Društvo »VEZI« je tudi letos v okviru Kulturnega programa in v okviru Programa izobraževanje uporabnikov v povezavi s psihiatrično ambulanto dr. Nataše Sedmak iz Sežane in Centrom za socialno delo Sežana organiziralo izlet po Sloveniji. Tokrat nas je pot vodila na štajerske konce in sicer na Ptuj, kjer smo bili zelo lepo sprejeti.

V društvu iz leta v leto opažamo večje zanimanje za izvedbo takih in podobnih projektov, kar kaže na to, da se ljudje s težavami v duševnem zdravju zavedajo svoje bolezni in želijo z njo čim bolj kvalitetno živeti. Ljudje s težavami v duševnem zdravju potrebujejo posebno strokovno vodenje in podporo, da bi zmogli ne le z vključevanjem v skupnost temveč tudi z vključevanjem v odnose z ljudmi v skupnosti, s katerimi dobivajo na moči in pozitivni samopodobi. Takšnih programov in strokovno vodenih aktivnosti na Krasu in na Notranjskem, razen v okviru našega društva, v skupnosti ni mogoče najti.

Kot vsako leto smo se tudi letos 20. 5. 2010 ob 7. uri zjutraj zbrali na stari avtobusni postaji v Sežani in po avtocesti odrinili proti Ljubljani. Naš prvi postanek je bil na avtoce-

stnem postajališču Kompolje, kjer smo si privoščili malico. Sledila je vožnja proti Šempetru, natančneje proti Spodnjemu Grušovlju. Tam smo si ogledali hmeljarsko kmetijo Rojnik. Sprejeli so nas odprtih rok in nam opisali celoten postopek, ko se hmelj najprej posadi, pa do obiranja in sušenja te dragocene dobrine.

Polni novega znanja smo pot nadaljevali proti Ptuju. Na avtobusni postaji v Spodnji Hajdini se je na avtobus vkrcala gospa Silva Sfartek, ki je tudi mestna svetnica. Vodila nas je po samem mestu Ptuj in nam priskočila na pomoč pri donaciji kart za ogled Ptujskega gradu. Čeprav donacije kart v celoti nismo pričakovali, nas je gospa Silva prijetno presenetila. Upraviteljica gradu nam je na prošnjo gospe Silve v celoti donirala karte za ogled Ptujskega gradu, za kar se obema iz srca zahvaljujemo. Ogled gradu je trajal 1 uro: ogledali smo si zbirko starodavnega orožja, glasbil, renoviranega grajskega pohištva ter tradicionalne ptujske maske. Imeli smo pa ravno to srečo, da smo ujeli upraviteljico gradu in se ji osebno zahvalili s simboličnim spominkom, ki je nastal v delavnicah Društva »Vezi«. Gospa Silva nas je popeljala še skozi stari del Ptuja, kjer smo si privoščili sladoled. V spomin na Ptuj nam je gospa Silva poklonila repliko fotografije samega mesta.

Po ogledu gradu in starega dela mesta smo bili že vsi nekoliko utrujeni, pa tudi naši želodčki so nas opozarjali, da je že čas kosila. Tako smo se odpeljali proti Kidričevemu, kjer smo si v restavraciji Pan privoščili kosilo.

Po kosilu je sledil še ogled bližnje vrtnarije Revital d. o. o., ki se ukvarja z vrtnarsko proizvodnjo, načrtovanjem, urejanjem in vzdrževanjem zunanjih površin ter prodajnim centrom. Vrtnarija nam je za okrasitev naših enot podarila rože, mi pa smo se jim zahvalili in jim obljubili, da se mogoče še vidimo.

Polni novih spoznanj in lepih vtisov smo se na poti proti domu ustavili še na Trojanah, si privoščili tradicionalni trojanski krof in v zgodnjih večernih urah prispeli v Sežano.

Na izlet smo povabili tudi prostovoljce, na katere smo zelo ponosni, saj so naši sodelavci.

Izlet je v sodelovanju z ostalimi organiziralo Društvo »VEZI«, kar pa bi bilo skoraj nemogoče brez sofinancerjev in sicer Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij – FIHO, Centra za socialno delo Sežana in seveda lastnih sredstev društva.

Še enkrat pa se zahvaljujemo vsem, ki so nam omogočili brezplačne oglede (Kmetija Rojnik, gospa Silva Sfartek za vodenje po mestu Ptuj ter ogled Gradu Ptuj, vrtnarija Revital d. o. o.), saj bi bil brez njih naš izlet zelo okrnjen in nezanimiv.

Besedilo: Mojca Mahnič
pod mentorstvom
mag. Katarine Tomažič

DRUŠTVO »SOŽITJE« SEŽANA IZVOLILO NOVEGA PREDSEDNIKA

Sežansko društvo »SOŽITJE« je na občnem zboru izvolilo novega predsednika. To je postal Slavko Može. Dolgoletnemu predsedniku društva (od leta 1982) Leopoldu Merlaku so se za njegovo prizadevnost v vseh letih zahvalili, vsekakor pa ga bodo še povprašali za kak nasvet. Novi predsednik je predstavil program društva, ki se ne razlikuje od programa za leto 2009, čaka jih le še več dela in aktivnosti. Manjkalo ne bo druženj, zabave in izletov v bližnjo in daljno okolico.

Besedilo: RK

SLOVENIJA KOLESARI - BR'STOVSKA KOLOOSMICA 2010

Za kolesarjenje so kraške ceste in stezice izredno privlačne. Če pa k temu dodamo še milo klimo, pogojeno z bližino morja in kraške gastronomske specialitete, je to doživetje, ki se mu je le težko upreti. Prireditev, ki je vključevala vse naštete elemente, je zagotovo Br'stovska koloosmica, ki se je letos prvič vključila v akcijo Slovenija kolesari. Akcija združuje 60 kolesarskih prireditev, ki jih prirejajo kolesarska in turistična društva po celi Sloveniji, krovna organizatorja pa sta Olimpijski komite Slovenije in Kolesarska zveza Slovenije.

4. Br'stovska koloosmica je bila uvodna prireditev akcije Slovenija kolesari in kot taka deležna večje pozornosti. Tega pa ni upoštevalo vreme, ki nam jo je z jutranjim dežjem pošteno zagodlo in odgnalo potencialno večje število kolesarjev. Kljub vsemu se je do 10. ure, ko je bil uraden start prireditve, zbralo 62 kolesarjev iz vse Slovenije. Prireditev so odprli in udeležence nagovorili: podžupan Občine Komen, g. Igor Zega, predstavnik Turistične zveze Slovenija, g. Matjaž Marinko in predsednik TD Brest. Poleg prej omenjenih sta bili soorganizatorji prireditve tudi slovenski zamejski društvi ŠKD Cerovlje - Mavhinje in SŠKD Timava, Štinjan - Medja vas.

Letošnja koloosmica je potekala po enaki trasi kot lanska. Na čelu kolesarske kolone je vozil idejni oče Kolosmice Janez Lipnik, ki so mu tokrat na pomoč priskočili Matej Ferfolja, Janez Jazbec ter Borut Peric in Danijel Peric.

Kolesarji so se letos držali pravila, da prireditev nima tekmovalnega značaja, temveč je rekreativna, zato se je kolona kolesarjev večino poti držala skupaj in napredovala po poti, ki vodi h Grofovi jami, mimo kaverne Moritz in nekdanje, danes že porušene, karavle JLA Moroslavica. Državno mejo so prevozili skozi bivši kmetijski mejni prehod Gorjansko - Mavhinje. Tukaj so kolesarje usmerjali Brestovci, ki so tja pohiteli že pred startom. Kljub temu da smo organizatorji progo lepo označili že dan poprej, nismo ničesar želeli prepustiti naključju.

Pot se je nadaljevala od Mavhinj do Cerovelj, kjer se je skupina kolesarjev ustavila na osmici Antonič. Pravzaprav imajo pri Antoničevih kmečki turizem, kjer poleg ostalega ponujajo tudi imeniten kozji sir. Z domačega borjača je spodaj lepo videti Tržiški zaliv in mesto Tržič. Kos domačega kruha, nekaj fetin pršuta in košček sira ob kozarcu terana je kolesarjem dalo novih moči, da so pot nadaljevali proti Medji vasi. Pot se vzpenja proti pastirskemu zaselku Kohišče. Pastirji, ki so svoje hiše zapustili takoj po razdelitvi STO med Italijo in takratno Jugoslavijo, so od nekdaj skrbeli za oskrbo devinskih grofov z mlekom in mlečnimi izdelki. Kohišče je bila tudi najvišja točka trase, ki se je od tod dalje začela spuščati proti Medji vasi.

Tokrat se v vasi, kjer imajo skoraj vse dni v letu odprto osmico, kolesarska kolona ni ustavila.

Nadaljevala je pot proti Brestovici, se znova vrnila v Cerovlje in po daljši poti obrnila proti izhodišču.

V Brestovici so kolesarje pričakali Brestovke in Brestovci s špargljevo frtajlo in panceto. Delili so jo na stojnicah, ki so na začetku prireditve služile kot vpisna mesta za kolesarje, pozneje pa so se prelevile v degustacijske točke na prireditvi Br'stovska špargljada. Letos smo jo zaradi muhaste zime prestavili. Tako smo Brestovci na isti dan organizirali dve veliki prireditvi, ki sta sicer že stalnica v delovanju TD Brest.

Pri organizaciji prireditve so nam na pomoč izdatno priskočili komenski gasilci, ki so skrbeli za promet in redarstvo na slovenskem delu trase in postavili večji šotor. Komenska občina nam je posodila že prej omenjene stojnice in poskrbela za vozilo prve pomoči, ki je ob športnih prireditvah skoraj obvezno.

Obojim se ob tej priložnosti iskreno zahvaljujemo!

Besedilo: Stane Švigelj, TD Brest
Foto: Marijan Petek

POZNA, VENDAR TOLIKO SLAJŠA 4. BR'STOVSKA ŠPARGLIJADA 2010

V Brestovici pri Komnu, ki od kraških vasi na slovenski strani meje leži morju najbližje in najnižje, zaradi mile klime špargli poženejo prvi. To pomlad jim letošnja hladna, predvsem pa dolga zima dolgo ni pustila na plano. Zaman smo hodili po gmajni, iskali najbolj osončene predele ter brskali poleg olesenelih špargljevih grmičev.

Bolj se je bližal predvideni datum tokratne 4. tradicionalne Br'stovske šparglijade, bolj je bilo jasno, da jo bo treba prestaviti na poznejši datum. Že objavljene napovednike smo preklicali, se opravičili in zapisali nov datum – 18. april 2010.

Gastronomski znanilci pomladi so iz zemlje pokukali le dan ali dva pred koncem marca. Zdelo se je, kot da skušajo nadoknaditi zamujeno in so pognali zares čvrsti in sočni. Podobno smo razmišljali nabiralci in se spravili nadnje.

Da postati kralj ali kraljica špargljev v Brestovici ni enostavno, dokazujejo številne praske na rokah nabiralcev, ki jih »pridobijo« kljub uporabi zaščitnih rokavic. Na telesa nabiralcev se lahko prisesajo nadležni in v zadnjem času tudi nevarni klopi, ob močnejših sončnih žarkih pa se morajo nabiralci paziti tudi kakšnega modrasa, ki se v tem času nastavlja prvim močnejšim sončnim žarkom.

Vendar vse naštete nevarnosti niso vzele ne poguma ne volje pridnim nabiralcem. Na predvečer prireditve so člani dvanajstih družin na uradno tehtanje v vaško šolo prinesli skupaj kar 120 kg lepo očiščenih in v snopiče povezanih špargljev ali brščik, kakor jim tudi pravimo na Krasu. Tehtanje je pokazalo, da se z največ nabranimi špargli ponašata in sta tako zasluženo postala letošnja kraljica in kralj špargljev Cvetka Filipčič in Slavko Krošelj

Brestovica se je v nedeljsko jutro prebudila v dežju, ki ni obetal nič dobrega. Tako smo uporabili načrt B in ponudbo jedi pripravili v notranjosti vaške šole, namesto na stojnicah zunaj, ki nam jih je za našo prireditev ljubeznivo odstopila Občina Komen.

Se je pa vreme hitro izboljšalo in privabilo številne obiskovalce, ki so prišli že pred uradno otvoritvijo ob 11. uri. Seveda jih nismo pustili čakati. Brestovske gospodinje so pripravile čez štirideset različnih dobrot iz špargljev, katerih okusi so ljubitelje te zadnje čase vse bolj priljubljene specialitete razvajali na prostem pred vaško šolo. Sonce je namreč medtem že posušilo jutranji dež in pripomoglo k prijetnemu razpoloženju.

Ob tem so prav prišle tudi stojnice, ki so služile za deljenje izvrstne špargljeve frtajle s kraško panceto, ki so jo vrle brestovske gospodinje pekle v treh velikih ponvah. Za vino sta poskrbela brestovska vinarja Ivan Filipčič s teranom in Dušan Rebula z vitovsko.

Prireditev so popestrile družabne igre in ugotavljanje višine obešenega pršuta in kraške penine.

Nabiralci smo svoje izkušnje delili tudi z obiskovalci, jim razkrili nekaj receptov za pripravo špargljev in tehniko nabiranja. Povedali smo jim še o zgodovini špargljev na Krasu in o tem, da si je veliko družin z nabiranjem in prodajo v sosednjo Italijo pomagalo pri preživetju.

Veseli smo bili še obiska TV Slovenija, ki bo pripravila prispevek o špargljih za nedeljsko kmetijsko oddajo, in novinarjev Primorskih novic ter TV Primorka.

Na isti dan je potekalo tudi čezmejno kolesarjenje po Krasu v okviru akcije Slovenija kolesari.

Besedilo: Stane Švigelj, TD Brest
Foto: Marijan Petek

OBNAVLJALI SMO ZNANJE NUDENJA PRVE POMOČI

Statistično dokazano moramo največkrat nuditi prvo pomoč svojim najbližjim. Ob nesrečah, ki se zgodijo v naših domovih, našim sosedom, na naših delovnih mestih, moramo ohraniti trezno glavo in čim hitreje in čim bolje oskrbeti ponesrečenca.

Z leti pa so se pravila pravilne oskrbe ponesrečenca spreminjala, naše znanje pa je tudi že izpuhtelo. Da bi naše znanje obnovili, smo v sodelovanju z organizacijo RK iz Sežane v mesecu marcu organizirali krajši tečaj prve pomoči. Tečaja se je v treh večerih udeležilo enajst žensk iz Kobjeglave in Tupelč. Predavateljica, gospa Tina Furlan, nam je teoretično in tudi praktično pokazala načine nudenja prve pomoči pri nesrečah in boleznih, s katerimi se največkrat srečamo v vsakdanjem življenju.

Vse udeleženke tečaja srčno upamo, da nam osvojenega znanja ne bo potrebno nikoli uporabiti. Če pa se bomo kdaj znašle v situaciji, ko bo kdo potreboval našo pomoč, verjamemo, da bo le-ta hitra in strokovna.

Besedilo: za KUTD Kraški
slavček Kobjeglava - Tupelče
Vesna Grmek

MARŠ NA POHOD

Petek, 30. april 2010, ob 18. uri. Kobjeglavski in tupelški fantje so odšli v gozd po mlaje, ki jih bodo postavili na že znanih lokacijah.

Pred dvorano v Kobjeglavi se zbere kar velika skupina ljudi. Kratek pozdrav, opis poti in že gremo »marš na pohod«. Mahnemo jo po malo spremenjeni trasi kot prejšnja leta in upamo, da nas letos ne bodo hladile dežne kaplje. Po dveh urah zmerne hoje, med katero marsikatero rečemo, se nasmejemo in tudi malo odžejamo, smo spet na našem izhodišču – pred dvorano v Kobjeglavi.

Tu nas že čaka šilce t'močnega, da se ne prehladimo. Komaj se posedemo okrog miz, že smo postreženi s slastnimi ocvrtimi jajci in špargljі. To dobroto poplaknemo s kozarčkom terana, belega ali pa kar s sokom. Kako mamljivo diši po celi dvorani!

Dobro podkrepljeni se odpravimo do kresa. Vreme je suho, kres je dobro pripravljen, zato v trenutku zagori, da ga je videti daleč naokoli. Kar nekaj časa uživamo ob toploti in svetlobi kresnega ognja. Seveda najbolj uživajo naši otroci.

Vrnemo se v dvorano, kjer se nam pridružijo tudi vaški fantje in možje, ki so že postavili tri mlaje. Tudi njim pripada porcija ali dve slastnih špargljev. Skupaj posedimo kar dolgo v noč. Modrujemo, se smejimo, kujemo načrte za naprej.

Ko se poslovimo, vemo, da se bomo točno čez eno leto spet odpravili »marš na pohod«. Upamo pa, da še v večjem številu, saj je pohod lep način druženja.

Besedilo: za KUTD Kraški
slavček Kobjeglava - Tupelče
Vesna Grmek
Foto: Teja Mržek

V SVETEM SE JE ČISTILO

V vasi Sveto smo se kmalu po deveti uri zbrali pred staro šolo. Sonce in čist zrak sta v nas še dodatno okrepila željo po čistejši okolici. 20 prostovoljcev se nas je z veliko pozitivne energije in delovne vneme lotilo čiščenja divjega odlagališča, tj. Koceve jame, ter sprehajalnih poti v »duljni vasi« ter poti proti Lipi in proti Komnu.

Čiščenje Koceve jame je bilo prava atrakcija. Iz globokega brezna so moški s pomočjo »vitla« na dan potegnili skoraj 16 m3 odpadkov.

Najmlajša udeleženca Marko in Eva sta ob dveh polnih vrečah starih in odvrženih pločevink piva (pobranih samo na poti proti Komnu) na glas razmišljala, da smo odrasli pravi packi. Žal se moram z njima strinjati, saj tudi druge odpadke odvažajo na divja odlagališča odrasli ljudje in ne otroci. Zato si želimo, da bi se v prihodnje na take in podobne akcije odzvalo še več vaščanov, da bomo vzoren zgled našim otrokom in hkrati živ alarm tistim redkim posameznikom, ki še vedno svoje smeti odpeljejo kar v naravo.

Besedilo in foto: Agata Perdec

PISANICA 2010 IN LOV NA ZLATO JAJCE

V soboto, 3. aprila 2010, ob 19.00 smo v kvadratnem stolpu gradu Štanjel otvorili tradicionalno razstavo pisanih velikonočnih jajčk PISANICA 2010.

Razstava je bila postavljena v organizaciji Kulturnega društva Medo ni mona Komen, Turistično informacijskega centra Štanjel ter Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana.

Jajčka za razstavo so prispevali: Sekcija podeželskih žensk društva Simon Jenko iz Temnice, Tanja Radej iz Sremiča pri Krškem, SVZ Dutovlje – Enota Sežana, Zavod Karitas – Samarijan, Društvo VRT Škrbina, Mladinski center Ajdovščina, Društvo Vezi, VDC Koper – Enota Sežana, MC Podlaga Sežana, Osnovna šola Komen –Podružnica Štanjel, Osnovna šola Divača – Podružnica Senožeče, Dušana Švagelj, Alma Švagelj, Elena Mržek, Nevenka Gregorčič ter udeleženci delavnic barvanja jajčk v Kobjeglavi, Štanjelu, Pliskovici in v Divači.

Avtorica razstave, gospa Nevenka Gregorčič, si je razstavo zamislila kakor preplet jajčk in ogledal z njihovim odsevanjem po celem prostoru, kar je prostoru in sami razstavi dalo poseben efekt.

Razstava je bila na ogled cel mesec, od 3. aprila do 2. maja. Ogledalo si jo je veliko število obiskovalcev tako domačinov kot obiskovalcev iz drugih slovenskih krajev in tudi tujcev.

Ob tej priložnosti bi se v Turistično informacijskem centru Štanjel še enkrat radi iz vsega srca zahvalili vsem sodelujočim, ki so prispevali jajčka in ogledala ter vsem tistim, ki so to razstavo pomagali postaviti. Posebna zahvala gre gospe Nevenki Gregorčič, ki je razstavi vdahnila življenje, dekletom iz Društva prijateljev mladine Sežana za nesebično pomoč pri postavljanju razstave, članom društva Medo ni mona za pomoč pri postavljanju in idejah ter gospe Dušani Švagelj, ki nam je tako prijazno priskočila na pomoč, kadarkoli smo jo potrebovali.

Pričakujemo, da bo naslednje leto ob veliki noči razstava zopet na ogled.

V nedeljo, 4. aprila 2010, pa smo v organizaciji Kulturnega društva Medo ni mona, TIC-a Štanjel ter Medobčinske-

ga društva prijateljev mladine Sežana v Ferrarijevem vrtu v Štanjelu izvedli prireditev za otroke z naslovom LOV NA ZLATO JAJCE 2010.

V vrt smo poskrili 13 lesenih jajčk, od katerih so bila tri dobitna.

Otroci so se iskanja lotili z veliko vnemo in ni minila ena ura, ko so bila že vsa jajčka odkrita. Nato smo se vsi skupaj preselili v kvadratni stolp gradu Štanjel, kjer so nam dekleta iz Društva prijateljev mladine Sežana uprizorila lutkovno predstavo ŠKRATEK PREHLADEK. Ta škratek je kasneje tudi podelil nagrade za tri dobitna jajčka, ki jih je posebej za nas oblikovala Zlatarna Kljun in Sežane. Zlate obeske v obliki jajčka so tako dobili: Žan Perhavec, Jan Perhavec ter Rene Gregorič.

Besedilo: Uroš Simčič, Tina Furlan
TIC Štanjel

DELAVNICA POLSTENJA IZ NEPREDENE VOLNE V ŠTANJELU

Kot smo pisali že v prejšnji številki Komentarja, skušamo v Štanjelu v sklopu sejemskega dogajanja vsako tretjo nedeljo v mesecu srednjeveško jedro še dodatno popestriti z raznimi delavnicami in s tem obiskovalcu obogatiti ponudbo.

Želimo namreč predstaviti in spodbuditi javnost, da bi naš srednjeveški kraj postal mesto – živi muzej, kjer bi obiskovalci imeli možnost videti ter sodelovati oz. se učiti raznoraznih veščin in starih obrti, ki jih v današnjem času le še malokdo zna ter jih le še malokje srečamo.

Zadnji dve delavnici, 18. aprila ter 16. maja, sta bili tako posvečeni najstarejši tehniki tekstilne obrti – polstenju ali po domače »filcanju«. Postenje je namreč prva tehnika predelave volne za oblačila. Najstarejši dokazi o polstenju so stari 8500 let in so bili najdeni v Turčiji. Tudi v Sloveniji imamo dolgo tradicijo polstenja, ki so jo v zadnjih letih oživeli na Solčavskem in ker smo včasih tudi na našem delu Krasa imeli kar precej ovac, smo želeli v Štanjelu nekoliko obuditi zanimanje za izdelavo teh polstenih (volnenih) izdelkov, saj je modnost in unikatnost le-teh v teh dneh v porastu. Iz polsti se lahko izdelujejo oblačila, preproge, maske, čevlji, copati, torbe, klobuki, razni dekorativni izdelki ter igrače.

Na delavnico ob Kraški hiši, v soorganizaciji TIC-a Štanjel in Galerije Lojzeta Spacala, smo povabili go. Aljo Venturini iz KUD-a Sredina, ki nas je s spretnimi rokami najprej malce poučila o sami tehniki ročnega polstenja volne, kjer pod vplivom tople vode ter z mehanskim delovanjem dobimo čvrsto površino. V štiriurni delavnici pa so sodelujoči izdelali svoj kos blaga, tisti malce bolj spretni pa že klobuk, baretko, šal, rožico ... Otroci pa so lahko brezplačno izdelali žogico. Na njihovi stojnici pa so lahko vsi radovedneži opazovali, kaj vse je še mogoče iz polsti sploh ustvariti ter izdelke tudi kupiti.

Želimo si, da bi lahko izvedli čim več podobnih delavnic in da bi bil obisk še nekoliko večji, zato vas, drage občanke in občani, vabimo že na naslednjo delavnico izdelovanja venčkov sv. Ivana, ki se bo odvijala 20. junija 2010 v popoldanskih urah na Gradu Štanjel.

Za večino delavnic je potrebna predhodna prijava na TIC Štanjel, tel. 05 7690056, 041 383 986 ali na telefon Galerije Lojzeta Spacala 05 7690197. Vabljeni!

Besedilo: TIC Štanjel, Tina Furlan in Uroš Simčič

SPACALOV POHOD IZ ŠTANJELA DO ŠKRBINE

V nedeljo, 9. maja 2010, je med Štanjelom in Škrbino potekal 2. Spacalov pohod – spominski pohod, posvečen Lojzetu Spacalu, velikemu kraškemu umetniku.

Pohodniki so se kljub malce muhastemu vremenu ob 10. uri zbrali na grajskem dvorišču v Štanjelu, kjer so se zbujali s kavo in čajem ter svojo radovednost pasli na številnih prospektih, zemljevidih, brošurah in letakih, ki jih je posebej za to priložnost pripravil Turistično informacijski center Štanjel. Posebna atrakcija pa so bile tudi Spacalove majice, natisnjene posebej za to priložnost.

Pot se je vila po kraški gmajni, med borovci in suhimi zidovi. Po dobri uri hoje so pohodniki prispeli v Kobjeglavo. Tam so jih pri cerkvi že čakali predstavniki društva Kraški slavček, ki so jih postregli s čajem, rogljički ter degustacijami vin različnih domačih vinarjev. Udeleženci pohoda so imeli tudi možnost ogleda cerkve sv. Mihaela.

Po postanku se je pot nadaljevala proti Malem Dolu, kjer je bil pri Miškini hiši drugi postanek, zopet v organizaciji pridnih rok domačinov.

Nato so pohodniki krenili še na zadnji del pohoda, ki se je zaključil na Spacalovi domačiji v Škrbini. Možen je bil ogled domačije ter nakup ter degustacija vin. Prikazana je bila tudi stara obrt izdelovanja žbrinc.

Zaključek pohoda je bil pri vaški šoli v Škrbini, kjer so se pohodniki po dolgi hoji okrepčali s hrano in pijačo. Organizatorji pohoda (Spacalova galerija Štanjel, TIC Štanjel, Društvo VRT Škrbina, KUD Kraški slavček Kobjeglava - Tupelče, Vaška skupnost Mali Dol ter družina Spacal) se nadejamo, da bo pohod, ki je bil prvič organiziran lani, postal tradicionalen.

Besedilo: Uroš Simčič, Tina Furlan
TIC Štanjel

DOSEŽKI PODJETNIH SEŽANSKIH DIJAKOV

Dijaki Šolskega centra Srečko Kosovel Sežana že vrsto let nizajo uspehe, povezane s podjetniškimi aktivnostmi na šoli in ki se izvajajo v vseh obstoječih programih, kot so: gimnazija, ekonomski tehnik in aranžerski tehnik. Sodelujejo na različnih regijskih, državnih in mednarodnih tekmovanjih.

V torek, 13. 4. 2010, je v Kosovelovem domu v Sežani potekala zaključna prireditev DOSS, kjer je naša šola zablestela v sijaju OGLASNE ŠOLE LETA 2010 po zaslugi kreativnih dijakov in mentorjev: Sama Oniča, Maje Prešeren in Mojce Železnik Buda. Ta laskavi naslov so si priborili dijaki s tremi prvimi mesti, in sicer za najboljši spletni oglas Jajce (avtorice: Anastasija Kotolupova, Nina Furlan, Polona Nemec), za

najboljši tiskani oglas Novo sonce, nov pigment (avtorice: Anet Goljevšček, Polona Nemec, Anastasija Kotolupova) in najboljši TV-oglas Oglejte si jih (avtorici: Karin Humar, Nika Počkaj). Drugo mesto za TV-oglas Mi poskrbimo čisto za vse je pripadalo dijakinjam Gaji Božeglav, Evi Skuk in Tini Kralj. Žarek za humor so dobili za TV-oglas Važno je sodelovati avtorji Nik Jogan, Blaž Gec in Andraž Kajtna. Poleg tega so dijaki zasedli vsa prva tri mesta za najboljši oglaševalski projekt (Dolinke, Čjšpe in Poročna agencija Pliska). V sredo, 14. 4. 2010, so se štiri skupine dijakov udeležile zaključnega dela mednarodnega festivala Več znanja za več turizma – Turistične tržnice v Celju. Tekmovanje organizira Turistična zveza Slovenije skupaj z Zavodom za šolstvo RS in Centrom za poklicno izobraževanje RS. Vsaka sodelujoča skupina je februarja oddala raziskovalno nalogo. Tema

letošnjega tekmovanja je bila Moj kraj – moj ponos. Dijaki so morali raziskati obstoječo ponudbo nekega kraja, oblikovati inovativne turistične proizvode in jih čim bolj ustvarjalno umestiti v sedanji prostor in čas. V nalogo so vključili obsežen raziskovalni del in dober načrt trženja. Prejeli so dve srebrni in dve zlati priznanji. Srebrni priznanji sta prejeli nalogi Sežana z delčkom Krasa (Sandra Polh, Janja Sila, Mojca Šušmelj, Ela Šušterčič, Sara Vitez, Anela Žunič in Ana Štok iz 4. ET z mentorico Patricijo Kastelic Volf) in Brkini – zrel sadež (Erika Božič, Amela Gerzić, Sara Grgič, Tina Hrovatin, Tamara Kovačič in Ines Krapež iz 2. EPTI z mentorico Lilijano Fabris). Pozlačeni pa sta nalogi Čjšpe internacional (Karin Humar, Polona Prosen, Nika Počkaj in Jana Mihalič iz 3. GIM z mentorico Majo Prešeren) in Poročna agencija Pliska (Eva Skuk, Gaja Božeglav, Nina Trobec in Tina Kralj iz 3. GIM z mentorico Mojco Železnik Buda). Poleg zlatega priznanja sta obe nalogi prejeli še posebno nagrado komisije in jih tako čaka še en izlet po Sloveniji. K uspehu na Turistični tržnici je pripomogla celotna ekipa spremljevalcev (ženini, neveste, harmonikarji, škoromat in čjšpe) ter pridne aranžerke, ki so pomagale pri pripravi stojnic.

V petek, 21. 5. 2010, je v Murski Soboti potekalo državno tekmovanje iz raziskovalnih nalog. Regionalno tekmovanje, ki ga je za Obalno-kraško regijo organizirala Fakulteta za manegement Koper, je potekalo 20. 4. 2010. Po uspešno opravljeni predstavitvi in zagovorom nalog so se kar tri naloge iz naše šole uvrstile na državno tekmovanje, kjer je bilo skupaj 425 nalog iz cele Slovenije. Dijaki so pod mentorstvom Patricije Kastelic Volf dosegli dve srebrni priznanji za nalogi Oživitev običajev Krasa in Brkinov (avtorici Larisa Mahnič in Leonida Brezovec), Brezposelnost (avtorice Samanta Mikuletič, Tina Klanac in Denis Bučković) ter eno bronasto priznanje za nalogo Brkinska sadna cesta (avtorji Mitja Mršnik, Aljaž Zadnik in Miha Zadnik).

Na koncu naj omenim še SPOT (sežanski podjetniško oglaševalski tabor), ki je dobra motivacija za dosežke dijakov. SPOT se je letos odvijal na dveh lokacijah. Dijaki podjetniškega modula 3. a in 3. b gimnazije so štiri dni preživeli v Portorožu, zaključni letniki ekonomskega programa pa kar v Sežani. Namen SPOT-a je pripraviti tržno strategijo za poslovne načrte in projektne naloge, ki jih izdelujejo pri pouku. Dobro sestavljen program z delavnicami, predavanji, pisanjem briefov, scenarijev, snemanjem, fotografiranjem, sestavljanjem sloganov, izdelavo TV-oglasov, oblikovanjem tiskanih oglasov, logotipov, snemanjem radijskih oglasov in sestavljanjem oglaševalskih akcij dijake uspešno pripelje do cilja. Na SPOT-u nastane veliko dobrih oglasov in poslovnih načrtov. Več o tem in ostalih projektih si lahko preberete na spletni strani šole www.ss-sezana.si.

Besedilo: Mojca Železnik Buda, vodja ekonomskega aktiva
Šolski center Srečka Kosovela Sežana, gimnazija in ekonomska šola

PROMOCIJA DEFICITARNIH IN OBETAVNIH POKLICEV

SEŽANA – Sežanska Območna obrtno-podjetniška zbornica, ki je lani praznovala 30-letnico svojega uspešnega delovanja, je letos že drugič zapored v Kosovelovem domu in amfiteatru v Sežani pripravila promocijo deficitarnih in obetavnih poklicev. Promocije so se udeležili učenci 7. in 8. razredov vseh petih kraško-brkinskih šol (Komen, Dutovlje, Sežana, Divača in Hrpelje). Sežanska obrtno-podjetniška zbornica po besedah predsednika Milana Škapina že vrsto let ugotavlja, da so določeni poklici na kraško-brkinskem območju med mladimi popolnoma izumrli. Zavedajo se, da je potrebno prav med mladimi vzbuditi interes za določene deficitarne poklice in jih predstaviti na pravi način.

»Pred vami, učenci, stoji ena od izredno pomembnih odločitev – kakšen poklic izbrati oz. na katero izobraževalno ustanovo se vpisati. Pravilna odločitev bo v prihodnosti zagotavljala vaše zadovoljstvo, uspešnost pri delu in prepotrebno materialno oz. ekonomsko neodvisnost vsakega posameznika. Pogosto imajo učenci o posameznih poklicih napačne predstave in se zato narobe odločajo pri sami izbiri,« pravi Škapin. Zaradi tega so pripravili promocijo deficitarnih poklicev na kraško-brkinskem prostoru. Ključni cilji promocije so, da med mladimi povečajo delež tistih, ki se bodo odločali za deficitarne poklice. Na ta način lahko gospodarstvu regije srednjeročno in dolgoročno zagotovijo strokovne kadre, ki jih le-ta potrebuje za svoj nadaljnji razvoj za večanje konkurenčne sposobnosti. Obenem bodo zagotovili zaposlitev v regiji mladim, ki se bodo odločali za poklice, ki jih tukajšnje gospodarstvo potrebuje. S tem želijo vplivati tudi na zmanjšanje strukturne neskladnosti v regiji in beg strokovno usposobljenih kadrov iz regije. Namen projekta je, da osnovnošolcem in njihovim staršem na sproščen in učinkovit način predstavijo poklice glede na potenciale v okolju, ki sledijo Načrtu spodbujanja, prepoznavnosti in uveljavljanja poklicev za obdobje 2007–2013. Radi bi jih vzpodbudili, da se vključijo v obetavne poklice, in jim predstavili možnost izbire poklicne kariere v smeri podjetništva. Ob tej priložnosti so izvedli tudi kviz Lepo je biti mojster z Boštjanom Čukurjem.

Organizatorji želijo, da bi projekt postal tradicionalen. V drugi polovici maja pa organizirajo tudi dneve odprtih vrat pri delodajalcih: pri Dea Sežana, pri Milanu Škapinu (za poklic kozmetični tehnik), Okrepčevalnici Apetit (za gostinske poklice: kuhar in natakar), frizerskem salonu Mitja, kamnoseških izdelkih umetnostne obrti pri Jerneju Bortolatu v Pliskovici in Mizarstvu Bolčič v Klancu pri Kozini.

Besedilo in foto: Olga Knez

RAZMIŠLJANJE OB TRADICIONALNEM PRVOMAJSKEM KRESOVANJU NA TURNU V ŠTANJELU

Prvomajskega kresa na Turnu v Štanjelu se spominjam še iz šestdesetih let prejšnjega stoletja. Vmes nekaj časa tej tradiciji nisem sledila. Bile so v življanju pomembnejše poti in danes, ko z možem nadaljujeva življenje v zgornjem Štanjelu, ta tradicija še vedno poteka. Tradicionalno vsako leto!

Danes seveda teče zadeva bolj hitro, skladno s časom: mladci pridrvijo in prihrumijo s traktorji, motorji in motornimi žagami nekaj ur pred kresom (letos netradicionalno en dan prej!), žage brnijo, bori padajo – kres bo! Sprašujem se, ali mladci sploh vedo, kaj je sporočilo 1. maja.

Lani sem se vmešala v ta posvečeni proces s prošnjo, da ne zažigajo gum, ker vaščani v zgornjem Štanjelu tik pod Turnom nimamo vodovoda in dobivamo vodo iz naših rezervoarjev. Vsa smola z gorečih gum pada na strehe, teče z deževnico v filtre in jih dodobra zapaca. Eden od mladcev je drugemu rekel: »Ma, pusti jo!« Drugi je želel biti kooperativen in je dogajanje opravičeval kot tradicionalno. Po njem sem tudi povzela razmišljanje o tradiciji.

Ampak tradicija ni neskončna! Včasih je tudi zaviralo razvoja, naprednih sprememb! Soseda, 10-letna Zala, je bila nad delom mladcev resno zgrožena: njena vzgoja v šoli in doma jo je prežela z zavestjo, da drevo rase desetletja, stoletja, potem pa ga v nekaj minutah požagajo zato, da v naslednjih nekaj minutah zgori. Zaradi tradicije!? Sveži bori seveda ne gorijo, samo tlijo. Tako po kresu ostanejo na pogorišču ožgana debla, nažagana debla po gozdiču, ki se jih naslednje leto ne splača vleči na kres, ker je lažje odvleči velika, sveže požagana drevesa. Debla tlijo še v naslednji dan. Letos so prišli gaslici pogasiti ostanke ognja, ker je pihalo in je obstajala nevarnost, da se ogenj nekontrolirano razširi.

In najbolj zanimivo od vsega je, da nikogar na tem svetu to ne moti! Ali je z nama z Zalo in najinimi partnerji, starši in otroki kaj narobe? Gozdarska inšpekcija ne posega, ker zadeva ni opredeljena v katastru kot gozd. Turističnega društva Štanjel kot lastnika zemljišča to ne moti. Mogoče pa se tradicionalna dejavnost odvija v sodelovanju s turističnim društvom, da se posekajo drevesa na Turnu in se odpre razgled tisti peščici turistov, ki se pomotoma uspejo dvigniti nad promenado med gradom in Ferrarijevim vrtom? Po pripovedovanju moje mame se je Turn načrtno

pogozdil z namenom, da se prepreči erozija področja in da se vas deloma zaščiti pred burjo. Posegi v gozd dajejo vetru nov zalet in podiranje dreves v močnem vetru ne bo več nobena posebnost. Pa saj to tako nikogar nič ne briga. Oni varno in udobno živijo v spodnjem Štanjelu in pridejo v ta geto samo občasno, za zabavo!

Mogoče pa bi vseeno opustili tradicijo – tako, zaradi skrbi za naravo! Lahko bi kres naredili nekje na polju med vinogradi, kjer ostaja velika količina obrezkov od spomladi obrezanih trt, v gozdovih je neskončno veliko podrtega drevja, od požarov ožganega drevja, ki razpada v naravi in leži tudi ob s traktorjem dostopnih poteh? Lahko bi bil kres tudi na Turnu, pa bi odpadli les pripeljali s traktorji. Upam, da se bo tradicija spremenila z novimi generacijami mladcev, ki bodo spoznali usodno povezanost človeka z naravo, ki bodo spoznali, da smo v naravi naredili že preveč škode, ki je verjetno ne bo mogoče več popraviti.

Pa še to. Organizatorje letošnjega kresa prosim, da pridejo za sabo pospravit prazne pločevinke od piva, plastične krožnike od piknika, kramp in lopato in mogoče malo skupaj spraviti ožgana debla. Veste, v akciji Očistimo Slovenijo v enem dnevu smo za vami pospravili vso štalo izpred let!

Besedilo: Vesna Černe, Štanjel

»KOLIKO ŽIVLJENJ IMA TATJANA?« SE SPRAŠUJE NOVINAR V ČLANKU IZPRED PETINTRIDESETIH LET.

Četrtek, 30. oktobra 1975. Ura je 9.20. DC 9 podjetja Inex Adria se počasi spušča proti praškemu letališču Ruzinje.

Še ena minuta do pristanka. Tri prijazne stevardese so že opravile svoje delo pred pristankom. Letalo bi moralo biti ta hip okrog 7 kilometrov od pristajalne steze.

Minuta se je iztekla. Nenadoma je treščilo. Nekateri potniki so bili hudo ranjeni, nekateri so umrli takoj, nekateri pozneje v bolnišnici.

Nekateri so obsedeli privezani v svojih sedežih, kot da bi ne bilo nič. Med njimi je bila tudi Tatjana Rijavec – ednina preživela od posadke.

Tatjana Rijavec je preživela, saj je izbrala sedež za življenje – službeni sedež za stevardese na desni strani v repu letala. Ta sedež ji je namreč podaril »novo življenje«.

Tega dne, tj. dne 30. oktobra, so za Tatjanino preživetje trepetali njeni sorodniki, prijatelji in vaščani Gorjanskega. Za nesrečo so izvedeli kmalu po tragičnem dogodku. Okrog 15.00 ure je odjeknila novica, da je ena od stevardes preživela.

Domačini, ki so se tako kot sedaj tudi takrat zbirali v domači gostilni Pri Zofi, med katerimi je bil tudi Tatjanin stric Milan, so z nestrpnostjo čakali novih novic o preživelih. Ves ta čas so si govorili vzpodbudne besede: »Sigurno je pre-

živela Tatjana, ker je kraških korenin«. Upali so na čudež.

Čudež se je zgodil okrog 17.00 ure. Tatjana Rijavec je preživela. Ob 18.20 uri je bila uradno objavljena novica o preživetju z njeno sliko.

Tatjana je vsa ta leta po nesreči imela v mislih pripraviti »fešto« za Gorjance, ker je, verjame, ostala živa tudi zato, ker so v njeno življenje verjeli in trepetali vsi domačini.

In »fešta« se je zgodila. V soboto, 22. maja 2010, okrog 13.00 ure je v Gorjansko pripeljal avtobus s Tatjaninimi nekdanjimi sodelavci iz Adrie. Toplo smo jih sprejeli v središču vasi. Spoznali so vas Gorjansko, cerkev sv. Andreja, pokopališče 1. sv. vojne, rojstno hišo Karla Štreklja in Tatjanin dom. Ogledali so si tudi neprecenljiva dela, ki nastajajo izpod rok Tatjaninega moža, Jožeta Rijavca – Pepota.

Druženje se je nadaljevalo v lovski koči v Nadrožici, kjer so se Tatjaninim bivšim sodelavcem pridružili še sorodniki, družinski prijatelji in vaščani Gorjanskega.

Ob obilici dobre hrane, zvokih ansambla Red Katrins se je druženje približno 250 ljudi nadaljevalo pozno v noč.

Ko to pišem, je Tatjana že na novi poti. Z letalom seveda leti v Grčijo na izmenjavo gostujočih predavateljev.

Tatjana, srečno v zraku in hvala za prijetno druženje!

Besedilo: Alenka Kajtna

IZ GORJANSKEGA NA TRIGLAV

5. dan: 20. avgust 2009

Vodnikov dom – 1817 m. Prvo skromno leseno kočo so leta 1895 postavili na Velem polju. Poimenovali so jo Vodnikova koča v spomin na stoto obletnico vzpona Valentina Vodnika na Mali Triglav. Današnji dom stoji nekoliko višje nad Velim poljem na zahodnem pobočju Tosca. Če je bil dom na Komni hotel, je Vodnikov dom čisto nasprotje. Velika, lesena in dotrajana bajta komaj še zasluži ime dom. Tisto noč je »hotel« pokal po šivih. Zloženi smo bili lepo kot salame v mesni delikatesi: na mizah, pod njimi, po hodnikih in stopnicah. Že do stranišča si se moral prebijati, kot da bi šel čez minsko polje.

Tudi ta dan smo začeli zgodaj. Bil je nekaj posebnega. Lahko bi mu rekli tudi dan »D«. Bila je topla noč, ko smo zapustili dom in se zagrebli v meliščno pobočje Tosca. Pred nami so se v temi na jasnem nebu risali komaj vidni obrisi Triglava. Počasi se je danilo in ob sončnem vzhodu smo dosegli Konjski prelaz. S soncem nas je zapustila jutranja svežina in iz minute v minuto je postajalo bolj vroče. Na vrhu serpentinastega vzpona proti domu Planika je že pošteno »smodilo«. Nekaj čez 7.00 je bilo, ko smo dosegli Planiko. Bila je to ena prvih koč v našem hribovju. Leta 1871 so jo imenovali Triglavski tempelj, v Avstro-Ogrski koča Marije Terezije, pod staro Jugoslavijo Aleksandrov dom in danes dom Planika. Nismo ga preveč raziskovali, »timbro«, pol ure počitka in potem še zadnje dejanje – vzpon na vrh. Dvigal se je visoko nad nami. Kdo neki? Triglav! Še dobrih 460 višinskih metrov do našega cilja. Napredovali smo počasi, korak za korakom po strmem in krušljivem pobočju, sicer tu pa tam zavarovanem z jeklenico, pa vendar kruto. Vsak

napačen korak bi lahko bil tudi zadnji. Na Malem Triglavu smo pustili »rucke«, še slabe pol ure in zmagali smo. Peti dan našega pešačenja smo stali na našem očaku, 2864 m visokem Triglavu. Nihče od nas ni bil prvič na vrhu, a občutek je bil vseeno tak, da se ti oko orosi, bi rekli naši nekdanji bratje Hrvatje. Vsem je odleglo. Uspelo nam je, v kar na začetku skoraj nismo verjeli.

Dan je bil čista petica. Nad nami modro nebo brez oblačka, pod nami dežela Kranjska, daleč na obzorju vročinska meglica, ki je zapirala pogled na morje. Dolgo smo bili na vrhu, da so se nam oči »napasle« vsega lepega. In potem še dobra ura do Kredarice. Do naših »ruckov« ni bilo težav. Sestop z Malega Triglava je bil zaradi težkih nahrbtnikov, že rahle utrujenosti, težavne poti, ki pelje večinoma po klinih in »zajlah«, počasen in naporen.

Zgodaj popoldne, okrog dveh, smo bili vsi čili in zdravi na Kredarici. Dom na Kredarici stoji na robu velike planote, imenovane Kredarica, na višini 2515 m, vpete med steno Malega Triglava in Triglavskega ledenika. Prvo kočo je na tem mestu postavil dovski župnik Jakob Aljaž in sicer davnega leta 1896. In današnji dom? Ne boste verjeli: 300 ležišč, dve jedilnici, elektrika na veter ... Pravijo mu tudi hotel pod Triglavom.

In kaj je bilo pod noč? Pridružili smo se veliki druščini obrtnikov, ki so bili tu že na svojem 26. pohodu in skupaj »stesali« sočen kraški pršut.

6. dan: 21. avgust 2009

Prvi dan našega pohoda, ko smo spali več kot sonce. Čakal nas je samo še skok čez Prag v Vrata. Hecno in lepo se sliši, vendar ni tako enostavno, saj je pot precej zahtevna

in se konča pri Aljaževem domu v Vratih. Od doma na Kredarici smo se po Triglavskem ledeniku (bil je nekoč, danes ga ni več) spustili proti dolini. Na koncu ledenika pot preide v strmo ostenje, posejano s številnimi klini in jeklenicami, ter krušljiva melišča. In špica vsega tega – Prag, imenovan tudi Medvedova skala, ki je dobila ime, tako pravi legenda, po medvedu, ki je bežal pred trentarskimi lovci, padel čez steno in se ubil. Skoraj 15 m visoka navpična stena z »zajlo« in klini, namesto stopnic, ti krepko pospeši dihanje. Od Praga naprej je nekoliko lažje. Serpentinasta steza se konča v dolini Vrat ob potoku Bistrica. Ob tem smo dolgo poležavali in »točali« noge v ledeno mrzlo vodo. Pri Aljaževem domu v Vratih smo počakali obrtnike pohodnike, ki so nas z avtobusom prijazno »povlekli« na vlak na Jesenicah. In doma?

Že v Štanjelu na železniški postaji so nas pričakali najbolj zvesti »navijači« in nas zapeljali na gorjanski plac. Čakalo nas je presenečenje! Prijatelji, vaščani, domači bend Red Katrins in Ublči, nagovoril nas je komenski podžupan, domači vaški župan in drugi. In še pika na i: torta, na torti pa se je bleščal bel, sladek Triglav.

Konec

In še za konec po koncu. Zahvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali: Občini Komen, Obrtni zbornici Sežana, Pekarni Kras Gorjansko, firmi Zega d. o. o. Gorjansko, Vaški skupnosti Gorjansko, Društvu Gorjansko, Mačkovi kmetiji Ivanji Grad, Gozdnemu gospodarstvu Trnovo. Hvala tudi domačemu župniku za duhovno in moralno podporo.

Prav na koncu pa še grafit, ki pove vse, napisan na skalo, nekje v Julijcih:

»Hodi v gore, dokler je čas, ker prišel bo čas, ko ne bo več časa in kmalu bo ta čas!«

Besedilo: Marijan Zega
Foto: Jurij Ličen

1. MAJ V KLANCU

Praznik dela smo na poseben način praznovali tudi v vaški skupnosti Klanec. Že na predvečer praznika smo postavili mlaj, dopoldne pa smo letos za spremembo naredili kar preprost piknik na italijanski meji. Po okusnem okrepčilu smo pridobljeno energijo porabili za pot proti domu, kjer smo popoldne nadaljevali z medsebojnim druženjem. Ob dobri kapljici se je živahen pogovor raztegnil do večera.

Besedilo in foto: Nina Mezinec

Piknik na meji

Kres

Venec za mlaj so kot vsako leto pletli otroci

Preizkusili smo se tudi v metanju »skrl«

10. OBLETNICA KRAŠKEGA KLUBA ZA BOLNIKE PO MOŽGANSKI KAPI

»Če hočemo, zmoremo!«

Ob prvem okroglem jubileju so se v Kraškem klubu za bolnike po možganski kapi odločili izdati publikacijo z naslovom »Če hočemo, zmoremo!«, ki so jo predstavili na prireditvi 17. maja 2010 v Gorjanskem. Knjižica je sad skupnega truda strokovnjakov, članov in podpornikov kluba.

V prvem delu je s strani strokovnjakov predstavljena bolezen možganska kap, številni nasveti o preprečevanju tveganja in sama rehabilitacija po tej hudi bolezni. Ne manjkajo niti nasveti o tem, na koga se obrniti in kako ukrepati ob pojavu kapi. Drugi del je predstavitev bogatega desetletnega delovanja kluba. V okviru mesečnih srečanj, srečujejo se namreč vsak prvi petek v mesecu v komenski osnovni šoli, vedno znova spoznavajo še nepoznane stvari, saj organizirajo številna strokovna predavanja, delavnice in izlete. Pomemben del delovanja kluba so novoletna srečanja in majska srečanja na Grižniku. Poleg tega pa so dejavni tudi na ostalih področjih, saj redno obiskujejo bazen v Ajdovščini, opravili so terapijo s konji in se pozabavali z lovom rib v gorjanskem kalu. V tretjem delu pa so zbrane tudi pretresljive pripovedi članov in njihovih svojcev o tej hudi bolezni. Vsaka zgodba je drugačna, kar dokazuje, kako nepredvidljiva je možganska kap. V knjižici pa so zbrana tudi mnenja podpornikov in prijateljev kluba.

Severin Mezinec, predsednik Kraškega kluba za bolnike po možganski kapi, ki je pred dvema letoma tudi prejel priznanje Občine Komen, je poudaril pomen druženja za same bolnik, pa tudi za njihove svojce: »Pri možganski kapi gre za trenutek, ki ti spremeni življenje. Z njim se začne popolnoma nov začetek življenja.« Kraški klub je eden od 19-ih klubov za bolnike po možganski kapi, ki delujejo pod okriljem Združenja bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo Slovenije. Obsega tako območje Krasa kot tudi Goriške in združuje okoli 80 članov. »Pred desetimi leti smo bili četrti klub v državi, danes nas je že skoraj dvajset, kar pomeni, da je vedno več ozaveščenosti o sami bolezni,« je povedal predsednik kluba.

Zahvalil se je vsem tistim, ki so kakorkoli pomagali v vseh teh letih delovanja. Pri tem so v klubu izpostavili komensko občino in podjetje AluKomen, ki sta klubu vedno stala ob strani. Mezinec je podžupanu Igorju Zegi in direktorju AluKomna Branku Terčonu v ta namen izročil priznanje.

Na prireditvi so na kratki okrogli mizi predstavili tako možgansko kap kot tudi samo delovanje kluba. V goste so tako povabili nevrologa Antona Grada, ki je govoril o možganski kapi in razlogih zanjo, specialistko klinične logopedije Nado Žemvo, ki je povedala nekaj o sami rehabilitaciji in težavah, s katerimi se soočajo oboleli, in strokovnjaka za krvni pritisk Aleša Žemvo, ki je izbranim povedal nekaj o dejavnikih tveganja pri možganski kapi. Na drugi strani pa so svoje ganljive izkušnje soočanja z boleznijo delili Alojz Zega in Adrijana Padovan, ki sta sopotnika obolelih za to hudo boleznijo, in Stanko Bavčar, ki se sam bori z njo.

Besedilo in foto: Petra Mezinec

KONZORCIJ KRAŠKIH PRIDELOVALCEV TERANA SE JE PREDSTAVIL S TRIINDVAJSETIMI TERANI

ŠTANJEL – Na gradu v Štanjelu se je letos že šestič zapored predstavilo Združenje konzorcij kraških pridelovalcev terana, ki ga že od vsega začetka vodi dr. Miran Vodopivec in ki šteje 27 članov. Skupaj s tržaškim Konzorcijem za zaščito kontroliranega porekla vin Kras so predstavili 23 vin. Medtem ko je bilo mogoče iz italijanskega Krasa degustirati terane šestih vinarjev, so številni ljubitelji dobre kapljice lahko degustirali 17 vzorcev terana s spodnjega in zgornjega Krasa komenske in sežanske občine.

Tako so predstavili 23 teranov, ki so izpolnjevali zahtevne pogoje leta 2000 sprejetega pravilnika o vinu z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja, kjer je uzakonjeno in tudi zaščiteno temno rubinasto vino teran kot posebnost našega Krasa. Konzorcij kraških pridelovalcev

terana, ki je ob ustanovitvi leta 2005 štel 24 članov, danes jih šteje 27, je nastal s ciljem povezovanja večjih kraških vinarjev, dvigovanja kakovosti terana, predvsem pa skupne promocije tega posebneža in Krasa nasploh. Posebnost in značilnost predstavljenih teranov je ta, da so vsi zelo izenačeni po kakovosti, ki pa je zelo visoka. Prav dvig kvalitete je osnovni cilj konzorcija, je poudaril dr. Miran Vodopivec, ki meni, da nismo še izkoristili vseh naravnih danosti in strokovnega znanja.

Konzorcij kraških pridelovalcev terana pa so tokrat zastopali ob največjem pridelovalcu terana sežanski zadrugi Vinakras še vinogradniki in vinarji: Rikardo Vrabec in turistična kmetija Durcik - Petelin (Pliskovica), Bogdan in Ivo Grča (Hruševica), Boris Lisjak, David in Rajko Štok (Dutovlje), Vinarstvo Orel (Avber), Petelin Rogelja, Marko Pupis, Boris Škerlj in Turistična kmetija Škerlj (Tomaj), Milena in Bogdan Tavčar ter Darjo Pipan (Križ), Ravbar Kodrič (Voglje), Dušan in Roman Rebula (Brestovica pri Komnu), Širca Kodrič (Godnje), Vina Štoka (Krajna vas). Že četrto leto so k sodelovanju pristopili tudi tržaški vinarji in po besedah predsednika tržaškega vinskega konzorcija Sandija Škerka pomeni skupni nastop tudi večje možnosti za boljše trženje te dragocene kapljice doma in po svetu. Iz Italije so se predstavili: Benjamin Zidarich, Edi Kante, Matej Lupincin, Sandi Škerk (vsi iz Praproti), Andrej Milič (Zagradec) in Matej Škerlj (Salež). Številnim obiskovalcem so predstavili, kaj so pridelali v letu 2009 in kupcem povedali, da imajo svoja vina pripravljena za prodajo.

Ob navzočnosti slovenske vinske kraljice Andreje Erzetič in kraljice terana Neže Milič iz Zagradca je ustanovitelj in predsednik konzorcija Miran Vodopivec predstavil 17 predstavnikov izbranih teranov letnika 2009, štiri letnika 2007 in dva letnika 2006 ter podal razmišljanja o uspešnem delu konzorcija in usmeritvah za nadaljnje delo. Poudaril je skupno nastopanje na različnih prireditvah doma in v tujini ter osnovni cilj – dvig kakovosti terana.

V kulturnem programu sta na predstavitvi sodelovala moški pevski zbor Tabor Lokev pod vodstvom Mirana Žitka in pevska skupina KD Borjač iz Sežane.

Že tretje leto zapored so organizatorji v restavraciji Grad v Štanjelu, ki jo imata v najemu Katjuša in Jernej Ščuka, gostili novinarje. Enolog sežanske kleti Vinakras Boštjan Zidar je predstavil izbrane terane. Matjaž Cotič, član slovenske kuharske reprezentance, je postregel s kulinaričnimi dobrotami, ki se dobro podajo k teranu. Gre za tradicionalne kraške jedi, ki so bile v naši pretekli zgodovini dobro zastopane na naših jedilnikih. Cotič pa je pripravil kar osem vhodov teh tradicionalnih kraških jedi, nekatere tudi na sodoben način, kot denimo: volovski rep s korenčkom na zelenjavnem pireju; suho slivo, zavito v kraško slanino; domače špargljeve njoke s sušeno klobaso v teranovem toču; bleke, nadevane z ovčjo skuto in zelišči, domačega petelina; ribji brodet, file trilie in polento z zelišči; janjčevo kračo, polnozrnate krompirjeve štruklje s špinačo in skuto; za sladico pa tri vrste sirov (ovčji, kozji in kravji), dve marmeladi (slivovo in teranovo) ter med.

Besedilo in foto: Olga Knez

PREDSTAVITEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV NA TEDNU VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

V okviru Tedna vseživljenjskega učenja, ki je letos potekal od 17. do 23. maja 2010, so se na prireditvi v Kosovelovi knjižnici v Sežani v četrtek, 20. maja 2010, predstavili vsi študijski krožki, ki delujejo pod okriljem Andragoškega centra Slovenije v knjižnicah v Sežani, Komnu, Divači in Kozini.

S predstavitvenimi plakati in izdelki, ustvarjenimi na srečanjih, so se predstavili sledeči krožki:
- bralni študijski krožek Sončna ura,
- bralni študijski krožek S knjižnim nahrbtnikom na potep,
- študijski krožek Likovno ustvarjanje,
- študijski krožek filmske umetnosti 35 mm,
- študijski krožek Ustvarjajmo skupaj,
- potopisni študijski krožek Iz knjižnice v svet in
- študijski krožek Spoznaj se.

Krožkarje, ki se srečujemo v knjižnici v Komnu, sva zastopali mentorici in tudi nekateri člani bralnega študijskega krožka S knjižnim nahrbtnikom na potep (mentorica Marija Umek) ter ustvarjalnega krožka Likovno ustvarjanje (mentorica Mojca Senegačnik).

Po pozdravnem govoru ravnateljice Kosovelove knjižnice Nadje Mislej - Božič smo obiskovalcem predstavili svoje delo v »študijskem letu« 2009/10, prisluhnili ostalim mentorjem, si izmenjali izkušnje s člani ostalih krožkov ter v krajših odmorih uživali v slovenskih narodnih, ki jih je na svoje citre zaigrala gospa Marica Polh, članica ustvarjalnega krožka iz Divače.

Teden vseživljenjskega učenja je letos že 15. po vrsti. Vsako leto ga obeležujemo s prireditvami, namenjenimi vsem, ki v krožkih ustvarjajo, ter vsem, ki bi naše delovanje radi pobliže spoznali.

Pomen teh prireditev ilustrirajo besede ravnateljice Nadje Mislej - Božič, ki pravi: »S prireditvami v uradnem terminu od 17. do 23. maja in razširjenem terminu od 1. maja do 30. junija opozarjamo okolje na pomen nenehnega učenja v vseh življenjskih obdobjih in v različnih človekovih vlogah: učiti se je potrebno neprestano in do konca življenja, zato vnesimo otroško radovednost in veselje do učenja.«

Vse, ki ste radovedni in željni novih znanj ter druženja, vabiva, da se nam v novem študijskem letu 2010/11 pridružite v Knjižnici Komen, ko bomo jeseni spet pričeli z delovanjem!

Besedilo in foto: Mojca Senegačnik in Marija Umek

KOSOVELOVA
KNJIŽNICA
SEŽANA
Mirka Pirca 1
6210 Sežana
tel.: 05/731-00-3

"Kaj bi iskali utrinkov, mi sami utrinki velike kozmične volje: živeti."
Srečko Kosovel, Ikarjev sen, str. 148

OBVESTILO

Spoštovani uporabniki Kosovelove knjižnice,
obveščamo Vas, da smo na podlagi 21. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. list RS, št. 94/07) in 15. člena Zakona o knjižničarstvu (Ur. list RS, št. 87/01) dolžni iz evidence izbrisati vse neaktivne člane knjižnice, to so tisti, ki nas niso obiskali najmanj eno leto in so poravnali vse obveznosti do knjižnice. Izbrisani član se bo moral ob obisku ponovno vpisati v knjižnico.
V naši knjižnici pa smo se odločili, da bomo vse, ki boste s seboj prinesli staro izkaznico, ponovno vpisali brez plačila stroškov nove izkaznice. Staro izkaznico nam boste morali izročiti, saj jo bomo dali v uničenje.
Skladno s cenikom pa boste plačali članarino za tekoče leto.
Hvala za razumevanje in prijazno vabljeni, da nas obiščete.

Nadja Mislej - Božič, ravnateljica

URNIK ODPRTOSTI ZA OBISKOVALCE KNJIŽNICE KOMEN, KOSOVELOVE KNJIŽNICE SEŽANA IN KOSOVELOVE DOMAČIJE

	Letni urnik (september–maj)	Poletni urnik (julij in avgust)
KOMEN	torek in petek 11–18 sreda 8–14	enak
KOSOVELOVA KNJIŽNICA SEŽANA	ponedeljek–petek 7–18 sobota 8–13	enak
KOSOVELOVA DOMAČIJA	predhodni telefonski dogovor z Dragico Sosič, 05 76 42 108	enako

S KNJIŽNIM NAHRBTNIKOM NA BLOKE IN POTOČANSKO

V soboto, 8. 5. 2010, smo se člani študijskega krožka S knjižnim nahrbtnikom na potep skupaj s knjižničarko Marijo Umek in pod strokovnim vodstvom Mateje Grmek udeležili izleta na Bloke in Potočanko. Tja smo se odpravili, da bi bolje spoznali nam nekoliko manj znane kraje. Prvi postanek smo naredili v vasi Grahovo, kjer smo izvedeli nekaj o Francetu Balantiču in ob spomeniku, ki je postavljen njemu v čast, prebrali nekaj njegovih pesmi. Po kratki kavici je sledila vožnja na Bloke. Tu smo najprej obiskali njihovo knjižnico, ki nas je navkljub majhnosti presenetila z urejenim in zračnim prostorom ter prijazno knjižničarko, ki nam je poleg informacij o sami knjižnici postregla tudi z zanimivostmi Blok. Sledili so krajši postanki, medtem drugim pri cerkvi sv. Trojice, potem pa smo se odpeljali do Loškega Potoka, kjer nas je v vasi Hrib sprejela domačinka in nam povedala veliko zanimivih stvari o sami vasi, občini in Loškem Potoku. Nato je sledil ogled Maticove etno hiše v Ravnem Dolu. Njen lastnik Ivan Šega nam je med drugim predstavil način življenja, ki je bil pred desetletji značilen za te kraje, pa tudi križev pot, po katerem smo se sprehodili do baročne cerkve v Novi Štifti. Zadnji postanek smo naredili v Ribnici, kjer smo si ogledali Škrabčevo hišo, potem pa je sledila obilna večerja v tamkajšnji gostilni. Siti in zadovoljni smo se odpravili proti domu v upanju, da naslednje leto odkrijemo še kakšen košček Slovenije. S potepanjem na terenu smo zaključili srečanja Knjižnega nahrbtnika v sezoni 2009/10.

Slovenija je lepa! Kljub slabemu vremenu.

Besedilo: Heidi Vrčon
Foto: Marija Umek

KNJIŽNIČNI KAMENČEK NA POTEPU

SKD Igo Gruden je med februarjem in majem 2010 v sodelovanju s knjižnico iz Komna in v sklopu projekta "Knjižnični kamenček na poti" priredil pravljične urice, ki so potekale enkrat mesečno ob sobotah popoldne na sedežu društva v Nabrežini.

V čudoviti svet pravljic so tako vstopili otroci od 2. do 8. leta starosti, seveda v spremstvu mamic in očkov, ki so lahko medtem mirno poklepetali ob kavi v društveni Kavarni Gruden in otroke prepustili izkušeni knjižničarki Mariji Umek. Otroci so prisluhnili pripovedovanim, animiranim in glasbenim pravljicam, sledile pa so tematske ustvarjalne delavnice.

Ustvarjalni ''kamenčki ''na delu v SKD Igo Gruden

Pravljične urice so oblika knjižne vzgoje, ki otroka postopno in sistematično pripravlja in uvaja v pravljični svet, na vzgojo s knjigo. Zelo pomembno je, da otroka že v predbralnem obdobju navajamo na pravljice. Sprva, ko je še majhen, mu beremo pravljice v slikanicah, kasneje pa debelejše knjige v nadaljevanjih. Otrok si s tem širi literarno obzorje, bogati besedni zaklad in literarni okus.

Otroci v pravljični sobi spoznavajo najrazličnejše pravljice: ljudske, pravljice slovenskih in tujih avtorjev in druge. S pomočjo pravljičarke Marije Umek nato pravljico nadgradijo: lahko je to risbica na temo pravljice v različnih tehnikah, kot so suhe barvice, voščenke, flomastri, trganka ..., lahko je to dramatizacija, petje in igranje na različne inštrumente, družabna igrica ...

Pravljične urice nedvomno spodbujajo domišljijo, namenjene pa so tudi druženju in širjenju bralne kulture med otroki. Projekt "Knjižnični kamenček na poti" je v Nabrežini valete na plodna tla, saj društveni odborniki snujejo nadaljevanje pravljičnih uric in sodelovanje s komensko knjižnico tudi v naslednji sezoni.

Besedilo: Zulejka Paskulin

KNJIGA ZA VSAKOGAR

Od rok do rok, zvestó iz roda v rod – bi knjiga mogla najti lepšo pot? (Oton Župančič)

Knjiga za vsakogar je enoletni projekt, ki bogati program Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010 in se s prodajo knjig v splošnih knjižnicah širi po vsej Sloveniji. Tako je nakup kakovostne knjige po ugodni ceni omogočen vsakomur in vsaj ena od ponujenih knjig lahko z vašim nakupom postane resnično knjiga za vsakogar ali bolje – knjiga za vas.

Prijazno vabljeni, da si v komenski knjižnici, poleg izposoje gradiva, kupite tudi knjigo in s tem obogatite sebe in svoje knjižne police. Cena knjige je 3 evre.

Besedilo: Marija Umek

BEREMO TUDI LETOS

Devet primorskih knjižnic Vas tudi letos vabi k sodelovanju pri **največjem projektu spodbujanja bralne kulture za odrasle v Sloveniji** doslej. Vabimo Vas k branju sodobnih slovenskih avtorjev. V ta namen Vam priporočamo 46 proznih del in 7 pesniških zbirk slovenskih ustvarjalcev, med katerimi boste zagotovo našli avtorja, ki Vam bo dokazal, da je vredno brati tudi slovensko leposlovje. Projekt se bo začel **9. junija 2010** ter se v vsaki knjižnici zaključil s srečanjem z znanim slovenskim avtorjem **okoli 3. decembra 2010**, na kateri bodo bralci prejeli priznanja in knjižne nagrade.

Besedilo: Marija Umek

KULTURNA POT PONOSA

V maju smo v knjižnici v okviru Tedna vseživljenjskega učenja prisluhnili mladim in tako še enkrat potrdili dejstvo, da učenje poteka vse življenje in med vsemi generacijami. Mladi raziskovalci Osnovne šole Komen in Podružnične šole Štanjel so v okviru projekta Turizmu pomaga lastna glava ob pomoči mentorjev pripravili raziskovalno nalogo z naslovom Moj kraj – moj ponos in didaktično igro Štanjel in Kras – ali vaju poznam? Svoje delo in rezultate le-tega (zemljevid, videoposnetek in didaktično igro) so predstavili tudi v komenski knjižnici. Ob prijetnem druženju z mladimi smo se preizkusili v poznavanju kulturnikov, ki izhajajo iz našega domačega okolja. To so: Karel Štrekelj, Marjan Rožanc, Alojz Štrekelj, Josip Štrekelj, Viktor Kos, Avgust Kafol, Viktor Birsa, Jože Abram, Lojze Spacal, Maks Fabiani, Anton Mahnič in Stanko Bunc. Prikazali so nam didaktično igro, s pomočjo katere se sprehajamo po Krasu in Štanjelu ter spoznavamo njune znamenitosti. Povedali pa so nam tudi, da nameravajo projekt nadaljevati in 15-kilometrsko pot tudi prehoditi. Pri raziskovalni nalogi so sodelovali: Kaja Mezinec, Ana Mezinec, Tina Tragin, Veronika Bandelli, Kristina Fon, Katja Filipović, Meta Švagelj, Ivana Žigon, Alma Murtić, Lana Jamšek, Lucija Kobal, Eva Kobal, Kristi Ukmar in Žiga Abram. Da je delo potekalo, kot je treba, pa so skrbele mentorice Martina Fabjan, Vlasta Metlikovec in Špela Grmek. Na pot se lažje odpravimo z zemljevidom, za katerega je poskrbel Andrej Bandelj.

Razstava Kulturne poti

Obiskovalci so na predstavitvi aktivno sodelovali

Besedilo in foto: Marija Umek

TUDI BRALNI PALČEK NE POZNA MEJA

Bralni palček, to malo bitje, ki ga mi odrasli ne vidimo, pomaga otrokom v predbralnem obdobju, da se srečajo s pravljicami, knjigami in knjižnico in skrbi za to, da otroci vzljubijo knjige. Ne vem, če veste, a tudi on je vesel, da meje ni več, saj lahko tako brez težav obišče tudi otroke, ki živijo v Italiji. Vsi sodelujoči so bili zelo zagnani, hitro so prebrali vse slikanice, ki jim jih je ponujal v branje in si zato zaslužili palčkova priznanja. Otroci iz Komna in Šempolaja so priznanja prejeli v komenski knjižnici, kjer so se tudi srečali, si podarili nekaj pomladnih pesmic in se spoznali. Tisti, ki obiskujejo vrtec v Štanjelu, pa so palčka sprejeli kar v svoji igralnici in z njim preživeli nekaj prijetnih trenutkov ob poslušanju pesmic, ki so se jih otroci naučili. In veliko je stvari, ki so se jih ob branju pravljic naučili!

Besedilo in foto: Marija Umek

Otroci iz Šempolaja so se po priznanja Bralnega palčka pripeljali kar z avtobusom

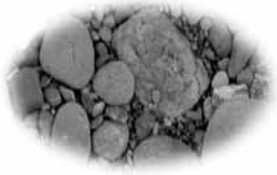

KNJIŽNIČNI KAMenček

vabi otroke, da nekaj poletnih počitniških uric preživijo v knjižnici. Ob sredah bo knjižnica od 9. do 12. ure samo vaša. Prvo ustvarjalno srečanje bo v sredo, 28. julija 2010, potem pa vsako sredo do 18. avgusta 2010. Skupaj bomo ustvarjali, brali, gledali risane filme, ... Prijazno vabljeni, da se nam pridružite.

Knjižničarka Marija Umek

Komentarček

RDEČI NOSKI NA OBISKU

Mesec april je bil za nas, skupine Čebelic, nekaj posebnega, saj nas je v okviru tematskega sklopa »Ko zbolim ... « obiskal klovn zdravnik, dr. Ugačen, s pomočnico Ano iz družine Rdečih noskov.

Rdeči noski so klovni zdravniki, ki tedensko obiskujejo slovenske bolnišnice, kjer mesečno opravljajo vizite na otroških oddelkih in s svojimi vragolijami razveseljujejo bolne otroke. Njihov moto je »Najlepši smo z nasmehom na ustih«, saj je prav smeh eden od ključev do zdravja. Dr. Ugačen je svoj prihod popestril s čarovniškimi triki, ki so nas popolnoma prevzeli. Seveda ni razveselil samo on nas, ampak tudi mi njega, saj smo mu predali dve veliki škatli igrač, ki so jih otroci pridno zbirali in prinašali v vrtec v sklopu humanitarnega decembra 2009. Obljubil nam je, da nam sporoči, katere otroke bodo naše igrače osrečile. Za darilo nam je vsakemu od nas pričaral rdeč nosek, ki nas bo še dolgo spominjal na čaroben dan – poln smeha in dobre volje.

Veseli in ponosni smo, da je v tej čarobnosti tudi košček naše humanitarnosti. Obenem bi se zahvalili vsem otrokom in staršem iz Vrtca Štanjel, ki so z zbiranjem igrač pripomogli k temu.

Dr. Ugačen

Za enoto Štanjel: Melita Buda in Denis Lemut

Igrače za bolne otroke

Skupinska fotografija z Rdečimi noski

NA ŠTANJELSKEM GRADU

Starejši otroci iz Vrtca Štanjel smo se večkrat odpravili na sprehod do gradu ter ga raziskovali.

Na Turnu – najvišji točki – smo opazovali okolico in ugotavljali oddaljenost predmetov.

Na sprehodih po krožni poti okoli gradu smo vedno spoznali nekaj novega in zanimivega. Opazovali smo drevesa, nabirali storže. Risali po tleh s paličicami, se igrali skakalco (ristanc) in se igrali s kamenčki.

Najbolj všeč pa nam je bila igra v Ferrarijevem parku. Tam smo se igrali zanimive igre, kot sta Kraljica pod gorami in Ali je trden vaš most.

Na grajskem dvorišču smo tekali in se igrali skrivalnice. Na ploščadi smo radi zaplesali ljudsko Bela lilija. Na sprehodih po naselju pa opazovali hiše, stene, okna, oblike predmetov in materiale. V vodnjak ob kraški hiši pa smo povedali svoje ime. Slišali smo odmev.

Ker pa smo o našem gradu želeli izvedeti več, smo poklicali TIC Štanjel in se dogovorili za voden obisk gradu. Turistična vodička Tina nas je toplo sprejela. Povedala nam je zanimive podatke o zgodovini gradu. Med drugim tudi to, da sta na gradu nekoč živela grof in grofica. Ogledali smo si tudi kraško hišo, kjer smo videli stare predmete, ki so jih včasih uporabljali, kot so: »žbrinca«, »wrša«, »svitek« ... Turistični vodički Tini se za vse iskreno zahvaljujemo.

V knjižnici smo si sposodili knjige in enciklopedije, v katerih smo prebrali veliko zanimivih stvari. Izdelali smo ščite, krone in nakit. Tako smo lahko zaplesali grajski ples. Naučili smo se pesem o Kralju Matjažu.

Ker je grad iz kamna, smo na sprehodih nabirali kamenčke. V igralnici pa imeli zanimivo delavnico o kamninah. Kamne smo razvrščali, opisovali, ugotavljali, kateri puščajo sledi, ter dokazovali prisotnost apnenca v njih. S kamenčkov smo poskusili sezidati stolp in kaj kmalu ugotovili, da gradnja ni tako enostavna.

Besedilo: za Enoto Štanjel Jana Štok Pavlin

Novice iz šole

10 LET UČNE POTI NABREŽINA

Dne 21. 4. 2010 smo se učenci 6. a razreda OŠ Komen na povabilo Srednje šole Iga Grudna iz Nabrežine odpravili na krajšo slovesnost ob 10-letnici Učne poti Nabrežina. Na začetku so nam organizatorji prireditve razdelili majice in skupaj z vrstniki smo si ogledali prve štiri zanimivosti Učne poti Nabrežina (Srednja šola Igo Gruden, Pod Oljščico, Brščic, Vodni stolp). Sledila je malica na igrišču Sokol. Po malici smo imeli vaje za opoldanski nastop, sledil je sprehod po Nabrežini z ogledom spomenika Iga Grudna (6. postaja), Kržade, vojaškega pokopališča in kamnoseške delavnice.

Opoldne je bil na igrišču plesni in pevski nastop učencev obeh šol. Zbrane je pozdravil ravnatelj srednje šole gospod Marko Jarc, župan Občine Nabrežina ter ravnateljica OŠ Komen Nives Cek. Slavnostni govornik, bivši ravnatelj srednje šole in pobudnik Učne poti Nabrežina, gospod Zvonko Legiša, je opisal zgodovino poti in poudaril njen namen. Ko se je prireditev končala, smo si ogledali še United World Colage v Devinu in devinski grad, kjer so razstavljeni stari dragoceni predmeti. Grad ima več teras, z njih pa je prelep razgled na morje in gorovje ter plaže. Ob koncu je vsak od nas prejel vodnik in delovni zvezek Učne poti Nabrežina ter priložnostni spominek.

Besedilo: Marko Lilić, 6. a
OŠ Antona Šibelja - Stjenka Komen

LETO BIOTSKE PESTROSTI

Združeni narodi so leto 2010 razglasili za leto biotske raznovrstnosti. Ker je naš šolski okoliš zelo bogat z raznovrstnimi rastlinami in živalmi, smo si v okviru eko šole (za pridobitev eko zastave) izbrali vodilni tematski sklop ZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA in podsklop OHRANJANJE BIOTSKE PESTROSTI.

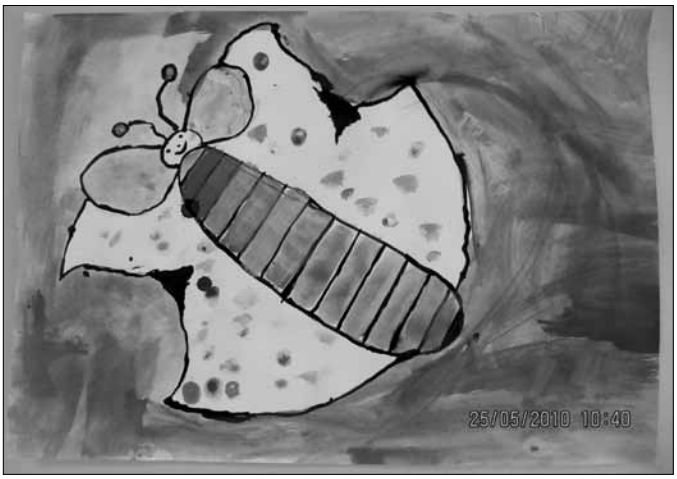

Metulj je likovno delo Kaje Baler, 5. a OŠ Komen

Projekt smo omejili na komensko občino z namenom, da bodo učenci raziskovali domačo pokrajino. Večji poudarek smo dali ohranjanju ptic in kalov.

V pozni jeseni so učenci 6. in 7. razredov pri tehnični vzgoji pod vodstvom učitelja Tomaža Mavriča izdelovali ptičje valilnice. Obiskali sta jih tudi ornitologinji Zavoda Rdeči apolon, ki sta poudarili pomen varstva in ohranjanja ptic ter čemu služijo postavljene valilnice. Izvedeli so tudi, kje, kdaj in kako postaviti valilnice.

Učenci v oddelku podaljšanega bivanja 2. in 3. razreda so v pomladnih mesecih opazovali ptice v okolici šole in na domačem vrtu. Želeli so ugotoviti, katerih ptic je največ v oklici šole. Seveda so se na opazovanje pripravili. Ob šoli je hišnik postavil dodatne valilnice in ptičjo krmilnico, ga. Irena Kodele Krašna, dipl. biologinja, jim je predstavila najpogostejše ptice na komenskem Krasu (slikovno in zvočno) zato, da jih bodo učenci lažje prepoznali. Učenci so nato pridno preštevali ptice v bližini šole. Opazili so največ siničk. Na domačih vrtovih je bilo ptic nekoliko več. Prepoznali so tudi kose, ščinkavce, lastovke in slišali kukavico. S pomočjo opisanih nalog učenci spoznajo problem izginjanja ptic in pomen njihovega ohranjanja.

Učenci 6. razreda so izvedli naravoslovni dan ob rubijskem kraškem kalu. Svoje znanje o kalu je z učenci delil g. Sandi Peric. Ugotavljali so, katere rastline in živali živijo v in ob kalu, poizvedeli so, ali se množijo ali izumirajo ... Tudi šestošolci so analizirali, zakaj je pomembno, da se obnavlja in ohranja kale.

Predavanje dr. Andreja Gogala

O pomenu ohranjanja narave našim potomcem in biotski pestrosti v širši in lokalni okolici so se učili tudi učenci, ki so se prijavili na letošnje tekmovanje v znanju eko kviza. Izdelali so raziskovalno nalogo o Naturi 2000 v Občini Komen, ki zajema kar 97% površine občine. Medtem ko so iskali podatke o vseh živalih in rastlinah, ki živijo v domači okolici, so presenečeno ugotavljali, da so mnoge edinstvene. Torej, živijo samo še na Krasu in nikjer drugje v Sloveniji ali celo v Evropi. To odkritje jih je tako prevzelo, da bodo v bodoče marsikateri živalci ali rastlini namenili večjo pozornost. Nepoznan jim je bil tudi podatek, da predstavlja Kras tretje največje mednarodno pomembno področje za ptice v Sloveniji ter da pri nas gnezdijo ogrožene vrste ptic v dosti večjem številu kot drugod po Sloveniji. Te ptice so: velika uharica, kratkoperutni vrtnik, pisana penica, puščavec, smrdokavra in veliki skovik. Spoznali so tudi zaščitene metuljčke, kot so: kraški pavlinček, veliki nočni pavlinček, somračnik in hrastov veščec. Skupno so ugotovili:

- Takega bogastva rastlin in živali ne srečamo nikjer po Sloveniji!
- Pozitivno je dejstvo, da je občinska uprava naklonjena tako velikemu deležu zavarovanega območja in ga ne bodo krčili.
- V Naturi 2000 Občina Komen vidi prednost razvoja in ne slabost, to pa omogoča in hkrati narekuje pozitiven odnos tudi na drugih ravneh.
- Kras predstavlja tretje največje mednarodno pomembno področje za ptice v Sloveniji in ima še ohranjene številne raznovrstne žuželke.
- Najbolj zanemarjen habitatni tip so kraške jame.

Učenci predlagajo:

- Zaščiti samo vrsto je nesmiselno, potrebno je zaščiti celoten biotop.
- Le če bomo ohranjali različne habitatne tipe na Krasu v celoti, bomo lahko ohranjali tudi različne ogrožene vrste.
- Imamo številne žuželke, ki so v ostalih delih Evrope že izginile ali so zelo redke: kobilica sagapedo, metulj petelinček, metulj jadralec.
- Če želimo te vrste ohraniti, moramo skrbeti za vzdrževanje travnikov z naravnimi metodami (košnja ali paša), saj vse ostale uničujejo naravno ravnovesje in ogrožajo obstanek redkih vrst.
- Več pozornosti in pravilnih pristopov k ohranjanju potrebujejo kraške jame (v Občini Komen jih je med 50 in 100), saj se največkrat spremenijo v divja odlagališča odpadkov.

Največ možnosti za ohranjanje biotske raznovrstnosti učenci vidijo v preventivi (večji poudarek na pomenu ohranjanja živalske in rastlinske raznovrstnosti skozi propagandni material ter vzgoje in ozaveščenja mladih, ki to znanje prenesejo v okolje).

Za zaključek projekta pa smo tik pred svetovnim dnevom biotske raznovrstnosti, 22. majem, na šolo povabili biologa, poznavalca naše okolice, dr. Andreja Gogala, ki je učencem 6. in 7. razreda predstavil svoje raziskave in ugotovitve o biotski raznovrstnosti Krasa. Poleg znanja je učence navdušil s prekrasnimi posnetki živali in rastlin, ki jih je vse sam posnel. Kako zelo jih je pritegnil, je pokazal močan aplavz ob koncu njegovega predavanja. V prihodnjem tednu pa bo Prirodoslovni muzej iz Ljubljane na šoli na ogled postavil razstavo svojih fotografij in zapisov, ki bo na ogled tudi zunanjim obiskovalcem do zaključka šolskega leta. Vabljeni!

Besedilo: Dragica Ukmar Kodelja, mentorica eko šole

IZLET NA VARNOSTNO OLIMPIJADO V AVSTRIJO

V šoli smo se zelo razveselili, ko nam je učiteljica povedala, da gremo v Avstrijo na varnostno olimpijado. Dan pred odhodom smo šli vsi že zelo zgodaj spat, ker smo zjutraj vstali že ob štirih in trideset minut. Starši so nas peljali do šole, kjer so bili že zbrani sošolci in starši. Ob petih in trideset minut smo se preko Italije odpeljali proti Avstriji.

Do Avstrije smo prevozili devetnajst predorov. Vozili smo se po zelo goratem svetu, kjer smo opazovali visoke gore, slapove in na vrhovih gora tudi sneg. Bili smo prijetno razpoloženi. Z nami je šla ravnateljica in učiteljica Sonja.

Ko smo prispeli na cilj, smo se na hitro preoblekli, pojedli malico in nato smo odhiteli na tekmo. Pred nami sta bili dve disciplini; gasilci so točili vodo v tarče, vsi fantje pa smo po načrtu sestavljali varnostni znak iz kock. V tej disciplini smo zmagali in zato prejeli pokal. Pokala smo se zelo razveselili.

Na varnostni olimpijadi so nam podarili spominske majice in lepa darila v vrečkah iz blaga. Nato smo se morali kar hitro zbrati pri avtobusu, da smo se odpeljali proti domu, saj nas je do doma čakala še dolga vožnja.

Letos so tekmovali učenci iz treh držav: iz Avstrije, Italije in Slovenije. Iz Slovenije smo bili učenci 4. b in 4. a razreda iz Štanjela in Komna.

Na tekmi v Avstriji nam je bilo lepo in zato si želimo še več takih dogodkov.

Besedilo: Žan Fratnik in Lenart Kobal, 4. b iz POŠ Štanjel

KOMEN, FERNDORF – SAMOZAŠČITNO UČENJE SKOZI IGRO IN ZABAVO

Učenci 4. razreda iz Štanjela in Komna so se v sredo, 5. 5. 2010, na povabilo partnerske šole iz Lipe ob Vrbi udeležili varnostne olimpijade v Ferndorfu na avstrijskem Koroškem.

Zgodnji jutranji odhod in napoved slabega vremena nista zmotila razigranih četrtošolcev, ki so se izleta res iskreno veselili.

V Lipi ob Vrbi se je skupini iz Komna na avtobusu pridružilo še 20 vrstnikov s spremljevalkama.

Ob prihodu v Ferndorf je bilo dogajanje na igrišču že v polnem teku. Učenci so si hitro oblekli rumene majice in se pridružili vrstnikom na igrišču. Na tekmovanju niso pokazali samo znanja o varnosti in zaščiti temveč tudi svoje spretnosti.

Zanimivo je, da so odgovore na vprašanja v testu našli kar na igrišču. Med praktičnimi vajami pa so najbolj uživali v vaji gašenja z zbiranjem vode, sestavljanje logotipa nevarnosti pa jim je povzročilo največ preglavic.

Sicer pa je bil glavni namen tekmovanja otrokom skozi igro ter zabavo prikazati nekatere izmed najpogostejših elementov nevarnosti. Cilj omenjene olimpijade je namreč, da se udeleženi naučijo, kako ravnati samozaščitno in kako reagirati v primeru nesreče oziroma nevarnosti. Otroci pa se obenem naučijo tudi timskega dela, kjer ni poudarka na tekmovalnosti, ampak na boljšem skupnem reševanju postavljenih nalog.

V spremljevalnem programu so si udeleženci lahko ogledali pravi kolesarski spektakel ter intervencijska in reševalna vozila.

Žal je prvovrstno organizirano olimpijado (s pravim olimpijskim ognjem in fanfarami) motilo zares slabo vreme, zato so se učenci v Komen in Štanjel vrnili dovolj zgodaj, da so vrstnikom v podaljšanem bivanju lahko opisali dogodivščino in se pohvalili s pokalom in zanimivimi priložnostnimi darili.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

OČISTIMO OKOLICO ŠOLE IN VRTCA V ENEM DNEVU

Medtem ko je večina učencev OŠ Antona Šibelja - Stjenka Komen in njene podružnice v Štanjelu v soboto, 17. 4. 2010, na predlog sveta staršev sodelovala v akciji Očistimo Slovenijo v enem dnevu in je po vaških skupnostih skupaj s starši in učitelji čistila okolico domov in pospravljala divja odlagališča, so člani vrtnarskega krožka s prizadevno mentorico Tanjo Strnad nabrali za dobro vrečo raznih odpadkov v gozdičku ob vrtcu. Uspeh je bil popoln, ko so iz zaraščenega grmičevja povlekli dve veliki traktorski gumi ter polomljeno otroško kolo. Vrtnarska četica je dan namenila tudi urejanju površin, ki jih je občina odstopila učencem šole v Komnu za nabiranje življenjsko pomembnih izkušenj in kjer sedaj nastaja šolski vrt.

Zagnano so pobirali dračje in večje veje ter požagana debla spravljali na kup. Za posebno presenečenje je poskrbel Jože Strnad, ki je počiščeno površino preoral s traktorjem, nato pa še odpeljal največji odvrženi trofeji. Z uspehom akcije sem bila zadovoljna tudi ravnateljica šole, ki sem skupaj z mladimi vrtnarji sodelovala pri čiščenju omenjenih površin.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

ZDRAVJE JE MOJA IZBIRA – OBISK MEDICINSKIH SESTER V 1.B IN 2.B RAZREDU PŠ ŠTANJEL, 8. 4. 2010

Zdravje. Pravijo, da bomo srečni, če bomo zdravi.

Ko zbolimo, nas zdravniki zdravijo. A ko mi ležimo v bolniški postelji, ko nam je hudo, težko, kdo so tisti ljudje, ki stojijo zraven nas in skrbijo za to, da imamo upanje za ozdravitev, da nam ni težko? Ja, to so medicinske sestre, ki pri svojem delu nenehno vzpostavljajo odnose z bolniki in njihovimi sorodniki.

Z velikim veseljem smo v četrtek, 8. 4. 2010, pričakovali obisk dveh mam in none naših učenk: gospo Tjašo Stipanič, gospo Natašo Zega Grča in gospo Valerija Tominec, ki so po poklicu medicinske sestre.

Cilj našega druženja je bil spoznati poklic, njegove pozitivne in negativne strani.

Kaj smo se naučili? O čem smo se pogovarjali?

Medicinske sestre sprejemajo paciente, jih razporejajo, pripravijo na pregled, vodijo zdravstveno dokumentacijo, prevezujejo rane, merijo temperaturo, krvni pritisk, pomagajo zdravnikom pri različnih posegih, pomagajo pacientom pri osebni higieni, hranjenju, delijo zdravila, prevezujejo rane, dajejo infuzije, injekcije, skrbijo za oddelčno lekarno, asistirajo pri anestezijah, operacijah. Pomoč sočloveku in občutek zadovoljstva, ko pomagaš človeku, sta glavni vodili pri odločitvi za ta poklic.

Pri delu uporabijo medicinsko uniformo, medicinske pripomočke: merilec za merjenje krvnega tlaka, termometer, medicinske igle ...

To je odgovoren, predan poklic in ljudje, ki ga opravljajo, opravljajo dobro delo. Našim gostjam smo postavili nekaj zanimivih vprašanj:

- kaj vas je vzpodbudilo, da ste se odločili za poklic medicinske sestre;
- kakšna izobrazba je potrebna za opravljanje tega poklica;
- katere lastnosti naj bi imela oseba, ki se odloči za poklic medicinske sestre;
- katere so najpogostejše težave, na katere naletite v svoji službi;
- katere so slabe, dobre plati poklica;
- kaj jim je pri delu najbolj všeč.

Na ta vprašanja smo dobili zanimive odgovore.

Zaupale so nam tudi prigode s svoje poklicne poti, ki so se jim še posebej vtisnile v spomin.

Spoznali smo, da je medicinska sestra oseba, ki pomaga zdravemu ali bolnemu v tistih aktivnostih, ki pripomorejo k ohranitvi zdravja oziroma vrnitvi zdravja.

Zanimalo nas je, kdo je lahko medicinska sestra. To je oseba, ki ima rada ljudi, ki ima zdravo radovednost in željo po učenju. To je oseba, ki jo delo z ljudmi veseli, ki je pripravljena pomagati, prisluhniti težavam, biti mora natančna in potrpežljiva.

Kaj pa lahko ta poklic človeku da? Največ, kar ta poklic da, je nasmejan pacient, zadovoljen bolnik, ki ti reče hvala, kako ste mi pomagali, kako ste verjeli, da bom ozdravel, kako ste me držali za roko, ko mi je bilo hudo. Da, to je največ, kar ti ta poklic daje.

Iz vsega, kar smo se danes naučili in spoznali, verjamemo, da so naše gostje, ki so nas obiskale na šoli, res prave osebe za opravljanje tega humanega poklica, kar smo začutili skozi današnje druženje. Bilo je zelo prisrčno.

Pravijo, da sta že besedica hvala in prijazen nasmeh dovolj, da nam polepša dan. Vi ste nam ga z vašo prisotnostjo prav gotovo polepšali. Iz srca hvala.

Besedilo: Alenka Kajtna, Jožefina Grmek,
učenci in učenke 1. b in 2. b PŠ Štanjel

TiVu zasvojenost

Televizija.
Gledam televizijo.
Vsak dan gledam televizijo.
Popoldan. Vsak dan popoldan.
Kateri program pa gledam?
Gledam Kanal A.
Da, gledam Kanal A.
Celo cel spored znam na pamet.
Ampak samo za popoldan.
Takrat, ko gledam.
Vse znam.
Za nanizanke, nadaljevanje, serije in za filme.
Vse vem.
Vse znam.
Tudi od kdaj do kdaj je kaj.
Približno vem tudi, kdaj so oglasi.
Približno.
Poznam tudi pesmi, ki prihajajo na začetku in na koncu.
Poznam.
In tudi pojem zraven.
Pravih imen igralcev pa ne poznam.
Ne vseh.
Samo nekatera.
Tista, ki si jih zapomnim.
Toliko vem o televiziji in o tem programu.
Toliko vem.
Toliko znam.
Toliko časa preživim za televizijo ...

A je to zasvojenost?
Ali sem zasvojena??
Ali sem zasvojena!?

Kaj bom naredila, če sem?!

Pesem: Nina Štrekelj, 8. razred

ŽUPANČIČEVA FRULICA

Učenki Lucija Kobal in Alma Murtić, učenki 6. b, sta se pod vodstvom mentorice Martine Fabjan udeležili predizbora za najboljšega deklamatorja pesmi. Letošnjo jubilejno že 20. Župančičevo frulico razpisuje Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj. Na letošnji razpis se je prijavilo rekordno število mladih deklamatorjev (69 deklamatorjev iz 36 slovenskih šol). Na štirih predizborih, med drugim tudi na OŠ Danila Lokarja v Ajdovščini, smo se predstavili s pesmimi Borisa A. Novaka. Alma Murtić je deklamirala pesem *Življenje stvari,* Lucija Kobal pa *Leteča preproga*. Nastope je ocenjevala stroga komisija, ki so jo sestavljali: znan dramski in filmski igralec ter lutkar Gašper Jarni, Helena Vukšinič, univ. dipl. komparativistka in prof. slovenskega jezika, koordinatorica JSKD OI Črnomelj in Breda Kočevar, višja knjižničarka, pravljičarka in mladinska knjižničarka v Ljudski knjižnici Črnomelj.

Čeprav se dekletoma ni uspelo uvrstiti med 5 najboljših, sta z zelo doživetim nastopom pokazali izreden smisel za ustvarjalno razumevanje in interpretiranje pesniške besede. Z objavo prispevka se jima zahvaljujem za delavnost in izrekam pohvalo za odličen nastop.

Besedilo: Martina Fabjan, mentorica

SPREHOD PO TRAVNIKU

V petek, 14. maja 2010, smo se učenci in starši v okviru razredneda projekta sprehodili po bližnjih travnikih. Odpravili smo se proti Jablancu in spoznavali zdravilne rastline. Vodila sta nas gospod Ivan Žežlina in gospa Romana Logar Marinšek. Pokazala sta res veliko rastlin, pa tudi nekatere živali. Pri vsakem zelišču smo izvedeli nekaj novega.

Sprehod smo zaključili v šoli, kjer nas je čakala bogato obložena miza. Mame so se potrudile in spekle pecivo.

Vsi smo na sprehodu uživali in se naučili veliko stvari, ki nam bodo v življenju še kako koristile.

Besedilo: Aleks Birsa Jogan, 5. a

DAN ŠOLE NA ŠOLI V KOMNU

»Zdravje je naša izbira«

23. aprila 2010 smo na Osnovni šoli Antona Šibelja - Stjenka Komen praznovali dan šole. Za šolo je bil to dan praznovanja ustvarjalnosti in uspehov, ki smo jih dosegli v letošnjem šolskem letu. Rdeča nit dneva šole je bilo zdravje.

Naslov slavnostne prireditve »Zdravje je naša izbira« je že sam po sebi dovolj zgovoren. Na tržnici v šolski avli so si obiskovalci prireditve lahko ogledali tematske stojnice o zdravem načinu življenja, tj. o zdravi prehrani, pristnih medsebojnih odnosih, neodvisnosti, skrbi za okolje, aktivnem preživljanju prostega časa.

Učenci so v oddelkih podaljšanega bivanja z izdelovanjem najrazličnejših izdelkov pokazali, na kakšen način se da koristno uporabiti »odpadke«.

Učenci so koristno uporabili vse odpadke.

Obiskovalci prireditve so si lahko dan popestrili z branjem pozitivnih misli, ki so jih pripravili učenci v literarnih delavnicah.

Zdravilne rastline nam tudi pomagajo k bolj zdravemu načinu življenja. Ob stojnici 5. a razreda smo se lahko napili svežega čaja.

Obiskovalci so si lahko v učilnici geografije ogledali zanimive animirane risanke, ki so jih pripravili učenci pri izbirnem predmetu likovno snovanje pod vodstvom mentorice Tanje Samec. V učilnici matematike pa je bila na promocijskem filmu še enkrat predstavljena *Kulturna pot ponosa* (pot po krajih, od Gorjanskega do Kobdilja, v katerih so svoj pečat pustili pomembni kraški ustvarjalci) in didaktična igra o Štanjelu, ki so jo pripravile učenke in učenec iz 6. a, 6. b in 7. b razreda pod vodstvom mentoric Martine Fabjan, Vlaste Metlikovec in Špele Grmek.

Osnovnošolci pa so pripravili tudi pester kulturni program, ki ga je uvedel nagovor ravnateljice šole Nives Cek. Potem pa sta nas skozi preplet pesmi, plesov in krajših dramskih prizorov vodila Lucija Kobal, 6. b, in Rok Furlan, 7. b, voditelja prireditve. V izjemno sproščenem slogu sta nas najprej malce ogrela (s čisto pravim razgibavanjem ob glasbi). Kot se za prireditev, ki je posvečena zdravju, spodobi, smo nadaljevali v ritmu plesne skupine gospe Milojke Širca. Naši mali Pedenjpedi (učenci 2. razreda) in otroški pevski zbor OŠ Komen so nam z recitacijo pesmice *Pedenjped se sam oblači* povedali, da znajo tudi oni poskrbeti zase in za svoje zdravje.

Učenci 3. a so poskrbeli za sladkanje s sadjem.

Učenci 7. in 9. razreda pa so v okviru naravoslovnega dne pripravili zdrave napitke in namaze. Pri tem jim je pomagala učiteljica Mirjam Rončel in strokovnjakinja za zdravo prehrano gospa Marija Merljak.

V skeču o kajenju smo se poučili o tem, kako »nefrajersko« je v roki držati cigareto. Pošteno pa smo se nasmejali ob šalah in vicih angleškega dramskega krožka in kratki dramski igrici o fantku Reneju, ki na koncu spozna, da obstaja na svetu še kaj boljšega kot igranje igric na računalniku, tj. ples. V to so nas prepričali tudi plesalci plesne skupine ADC. Kulturno prireditev smo zaključili z navdušujočim nastopom gimnastične šole Partizan iz Renč.

Avtorji: Tina Tragin, Ana Mezinec, Rok Furlan (učenci 7. b)
in Martina Fabjan (učiteljica slovenščine)
Foto: Ivana Žigon, 8. a

PET LET MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA GORJANSKO

GORJANSKO – Letos mineva pet let od ustanovitve Mešanega pevskega zbora Gorjansko, v katerem pod vodstvom dirigenta prof. Gorana Ruzzierja deluje približno 30 pevcev v okviru Razvojnega, turističnega, kulturnega in športnega društva Gorjansko. Čeprav ne gre za visok jubilej, so v društvu, ki ga vodi predsednik Dane Božič, nadvse zadovoljni, saj so v teh petih letih organizirali številne nastope in koncerte, v njihovem kraju pa so prav tako gostovali priznani zbori. Repertoar zbora pa je sestavljen iz pretežno narodnih in sakralnih pesmi, ki so jih tudi zapeli številnemu občinstvu na jubilejnem koncertu v Gorjanskem, na katerem so med drugim predstavili brošuro ob 5. obletnici delovanja zbora.

Predsednik Božič se je zahvalil za prizadevno in aktivno delo članom društva ter vaščanom, posebno zahvalo pa je izrekel dirigentu Goranu Ruzzierju in njegovi ženi Ireni Šemec, ki jima je poklonil sliko akademske slikarke Ane Trošt. »Lahko bi rekel, da nam je skoraj vsa glasba dosegljiva, le če se do nje iskreno odpremo in se ji predamo. In ravno tu imamo veliko srečo. Izbrali smo internacionalni jezik, ki je vsem razumljiv in prebije katerokoli oviro ter vstopi v najbolj skrite kotičke naše duše. Glasba nas lahko zelo osreči, razžalosti, opogumi in celo ozdravi. To pa potrjuje tudi občinstvo, ki nas je ta leta spremljalo in ugotovilo, kako lep zna biti raznolik program, po slogu, jeziku in namenu,« je poudaril Ruzzier, ki se z ženo Ireno že vrsto let ukvarja z zborovsko glasbo in se je po poroki leta 2004 preselil na Brje pri Komnu. Iz harmonike je diplomiral na italijanskem

konzervatoriju A. Steffani v Castelfrancu Venetu, leta 2001 se je začel ukvarjati s študijem solopetja pri operni pevki prof. Eleonori Janokovič na tržaški Glasbeni matici ter s študijem dirigiranja pri ruski prof. Riti Noskovaji. Bil je pevec, korepetitor in dirigent pri različnih zborih v zamejstvu in v Sloveniji. V letih od 2006 do 2008 je študiral solopetje pri uveljavljenem opernem pevcu Carlu Giombi. Večkrat nastopa kot solist in sodeluje tudi z Mednarodno operno akademijo Križ pri Trstu pod vodstvom basista Alessandra Švaba.

V zboru prepeva približno 30 pevcev iz Gorjanskega in bližnjih vasi, prihajajo pa tudi iz sežanske in goriške občine. Začetno pomoč pri delovanju društva sta predvsem nudila Niko Kajtna in Tatjana Rijavec. Zbor nastopa na raznih koncertih in lokalnih prireditvah doma in v zamejstvu ter tudi na reviji Primorska poje. Zgodovina zbora in podrobni nastopi so zabeleženi tudi v jubilejni brošuri, ki so jo z uvodnimi besedami na pot pospremili Dane Božič, Irena Šemac, Goran Ruzzier in Nataša Luin Birsa. Brošura pa ob fotografijah zbora prinaša še predstavitev Štrekljevih večerov, ki so posvečeni Karlu Štreklju, največjemu zbiratelju slovenskih ljudskih pesmi, pa seznam in misli pevcev.

Številni obiskovalci so z obilnim aplavzom nagradili pevce na tokratnemu jubilejnem glasbenem večeru v Gorjanskem, na katerem so zapeli sakralne in ljudske pesmi različnih avtorjev ter predstavili delo zbora s filmom in slikami. Čeprav je pet let delovanja zelo kratka doba, so pevci polni načrtov in upanja v dolgo prihodnost.

Besedilo in foto: Olga Knez

MUHO BI SLIŠALI LETETI

V nedeljo, 11. aprila 2010, nas je v Kulturni dom v Komnu zvabil domačin Jernej Erženičnik iz Zagrajca, študent in pevec v Akademskem primorskem pevskem zboru Vinko Vodopivec. Do zadnjega kotička smo napolnili dvorano, ki je bila tokrat pretesna za ljubitelje zborovskega petja in vse tiste, ki s ponosom spremljajo razvojno pot zbora. Zahteven program, v začetku izrazito sakralnih pesmi in takih, s katerimi je želel zborovodja glasbeno osvestiti še tako neukega poslušalca in priznati moramo, da mu je uspelo. Na oder je najprej postavil skupino pevcev, pa se je iz ozadja dvorane za tem priključila še druga skupina in je v nadaljevanju oder zapolnil z zadnjo skupino izjemnih pevcev. Pred nami je v vsej mogočnosti zrastel APZ Vinko Vodopivec, ki se je predstavil tudi s tekmovalnim programom, ki so ga pripravili za nastop v Mariboru. V zadnjem delu koncerta je zadonela pesem, napisana na našo kožo – ljudska in narodna v priredbi domačih avtorjev. Program, ki bi ga mogli označiti kot tridelni, je skrbno in hkrati zelo neposredno, s posebno toplino povezovala Jernejeva sestra Meta Erženičnik, tudi sama pevka, z glasbenimi izkušnjami, ki jih je pridobivala v šoli petja pri prof. Koritniku. APZ-jevci so nas prevzeli. Bučno ploskanje in skoraj »brez dihanja«

spremljanje koncerta, tako da bi muho slišali leteti, nam je bilo v dokaz, da znamo ceniti poustvarjalno umetnost, v katero vodi zborovsko petje. Pevci so uvodni del programa zaključili s svojo himno Žabe in pri nas na Krasu, delčku Primorske, res niso mogli brez Vstajenje Primorske. Zapeli so to našo himno tako doživeto, da smo bili ponosni, da pripadamo tej tako lepi in uporni pokrajini slovenske dežele. Zatem so nas povabili na druženje in da ne bi pobegnili, je skupina izmed njih stopila k vhodu in prepevala v noč in nas zadržala z božajočo, pa spet udarno pesmijo. Zatem so nas zvabili na naš trg, zapeli so pred spomenikom, kot bi hoteli z umetniško besedo sporočiti: »Hvala vam za dan, ki ga živimo.«

Potem so odšli v Zagrajec, na Jernejev dom, saj jih je on pripeljal v naš Komen. In ne boste verjeli – večer se je že nagnil v noč in je vzšlo jutro, pevci pa so še vedno peli. Nič niso bili utrujeni in pesem je kar vrela iz njih. Ivanji Grad in Zagrajec, vasici, ki sta doživeli ta večer nekaj posebnega. Ljudje so pesmi prisluhnili in se vrnili v čas, ko so fantje dekletom peli podoknice. Ta večer so vodopivci zapeli Jernejevi noni podoknico kot včasih. Zagotovo je bilo to petje najdragocenejše darilo.

Pa da ne pozabimo. Za koncert vodopivcev se je nagarala vsa družina Erženičnikovih. Mama je napekla dobrot za druženje po koncertu v komenski dvorani, oče je poskrbel za drobna dela, vsi so pritegnili k sodelovanju tudi vaščane obeh vasi in o Meti in Jerneju smo svoje že povedali.

In kaj smemo reči tistim, ki vas na koncert ni bilo? Škoda. Velika škoda. Zamudili ste priložnost, ko se človeka dotakne petje tako globoko, da to postane del njega.

Zato za bodoče nasvet. Naredite kaj zase. Pridite in prisluhnite petju, ki človeka razbremeni in daje posebnega življenjskega optimizma.

Hvala Jerneju, njegovim domačim in seveda pevcem – brez vas tega zapisa ne bi bilo, pa tudi doživetja ne. Vrnite se še kdaj!

Besedilo: Ana Godnik

NOVA PREMIERA GLEDALIŠČNIKOV IZ GABROVICE

Gledališka skupina KD »Brce« iz Gabrovice pri Komnu je po uspešnih gostovanjih doma in v tujini s svojo lansko uspešnico, komedijo Marca Tassare »Amour, amore, Liebe ... na trnek se lovijo ribe«, ki je poleg premiere doživela še petintrideset ponovitev, v soboto, 29. maja 2010, v Kulturnem domu v Komnu premierno uprizorila komedijo enega najslavnejših komediografov vseh časov Georgesa Feydeauja »Krojač za dame« v prevodu Toneta Smoleja, priredbi Sergeja Verča in jezikovni obdelavi Minu Kjuder. Novo uprizoritev gledališčnikov iz Gabrovice je ob pomoči gledališke igralke Minu Kjuder tudi to pot režiral Sergej Verč.

Posnetek z vaje za predstavo »Krojač za dame«. Z leve proti desni: Milena Colja (gospa Pomponnette), Pavel Trobec (zdravnik Moulineaux), Bojana Furlan (Rosa), Grozdana Švara (gospa D'Herblay). V ozadju: Milivoj Colja (Copelli).

Vsa Feydeaujeva dela so surrealistične komedije, v katerih je pisec obdobja imenovanega »La Belle Epoque« do popolnosti izoblikoval dramaturgijo situacijske in besedne komike. Ta najbolj popularen pisec bulvarnega, vodvilskega gledališča, ki ga je požlahtnil in osvobodil plehkosti in vulgarnosti, podobno kot je stoletje prej storil Goldoni s svojo reformo »commedie dell'arte«, se večkrat zdi podoben lutkarju, ki si, tako kot v komediji »Krojač za dame«, iz niča izmisli preprosto situacijo, potem pa se zabava, ko od daleč opazuje svoje junake, kako se najprej vse bolj in bolj zapletajo v mrežo, ki jim jo je njim v veselje in gledalcem v zabavo spredel avtor, potem pa se skušajo krčevito iz nje izplesti.

V komediji nastopa celotno igralsko jedro gledališke skupine KD »Brce«, ki ga sestavljajo Pavel Trobec, Grozdana Švara, Silvestra Grižnik - Kačič, Bojana Furlan, Milena Colja, Valter Buda, Erna Trobec, Milivoj Colja, Branka Guštin in Milko Švara. Sceno so po osnutku Sergeja Verča izdelali Milivoj Colja, Milko Švara in Darko Kačič, kostumi po idejni zasnovi Minu Kjuder in Sergeja Verča pa so iz fundusa SNG Nova Gorica. Za njihovo predelavo je poskrbela Erna Trobec, kot tudi za šiviljska dela pri sceni skupaj s Silvestro Grižnik - Kačič. Šepetalka pri predstavi je Sonja Luin, za ton in razsvetljavo pa skrbi Darko Kačič.

Gledališka skupina KD »Brce« je s svojo novo uprizoritvijo prepričana, da bo prav tako kot s svojo lansko komedijsko uspešnico nasmejala številno občinstvo, ki obiskuje njene predstave tako doma kot v zamejstvu in zdomstvu.

Besedilo: KD »Brce«
Foto: iz arhiva KD »Brce«

ZNANE GOSTILNE IZ KOMNA V OBDOBJU MED PRVO IN DRUGO SVETOVNO VOJNO (2. DEL)

Komen je vedno slovel kot pomembno naselje na Krasu, konec 19. in v prvi polovici 20. stoletja pa je bil tudi pomembno upravno, gospodarsko in trgovsko središče. Med meščani iz zalednih tržaških in furlanskih mest pa je bil znan tudi kot priljubljen turistični kraj. O njegovi pomembnosti tako na turističnem kot tudi na gospodarskem in kulturnem področju nam govorita v takratnih izhajajočih časopisih za Komen pogostokrat uporabljena vzdevka: metropola spodnjega Krasa ali kraški Pariz.[1]

V najbolj cvetočem turističnem obdobju med prvo in drugo svetovno vojno je v Komnu delovalo kar sedem gostiln in manjših lokalov. Tokrat bomo podrobneje spoznali tri večje gostilne, ki so daleč na okoli slovele po dobri kulinariki in gostoljubnosti lastnikov.

Najbolj znan gostilniški objekt iz Komna v času med obema svetovnima vojnama je bil **Hotel in restavracija Pasqualin**, ki se je nahajal na glavni ulici Vittorio Emanuele (na Brdu, današnjem prostoru hiše družine Štrekelj). Začetki njegovega delovanja so še zaviti v meglo, znano je le, da je bila hiša v lasti družine Pečenko iz Brij pri Komnu, ki se z gostilniško obrtjo ni nikoli ukvarjala. Po vojni je hotel najprej najela gospa Pasqualin, ki je v Komen iz Trsta prišla skupaj s hčerko, ki se je nato poročila z vaščanom iz družine Godnič (po domače *Ščuorknim*). Po poroki sta se zakonca preselila v Ljubljano, gospa Pasqualin je na starost najprej živela pri njih v Ljubljani, nato pa se je preselila na Koprsko. Hotel pa je vseskozi obdržal njen priimek. Naslednji najemnik hotela in restavracije je bila gospa Delca Bunc iz Škrbine, vendar le za kratek čas, nakar je gostilniško obrt prevzela v najem družina Caharija iz Rubij pri Komnu. Lastnika sta bila Anton in Tončka Caharija, ki sta pred tem imela vaško gostilno v Rubijah. Tu je z delovanjem nadaljeval njun sin Stanko, medtem ko sta se starša preselila v Komen. Z delom v hotelu se je predvsem ukvarjala gospa Tončka Caharija, medtem ko je mož skrbel za dobavo hrane, pijače in drugih potrebnih stvari, ki so jih potrebovali za dobro poslovanje gostinskega obrata. Pri delu so lastnici pomagale še hčerke in sin Rudi. Tu je stalno delala hči Paula (por. Godnik), medtem ko sta hčerki Olga in Ema, ki sta se poročili v Trst, z možema priskočili na pomoč le ob koncu tedna in v poletnih mesecih. Lastnica Tončka je navadno delala v kuhinji, kjer ji je vedno pomagal kuhar iz Trsta, ki je pridobil svoje kuharske izkušnje na potniški ladji. Po smrti Tončke Caharija je z obrtjo nadaljeval sin Rudi, ki se je poročil z Danico Špan iz Komna. Njeni starši so bili lastniki komenske trgovine Špan.[2] V štiridesetih letih je Komen zaradi fašističnega nasilja najprej zapustila gospa Danica, v času vojne pa še gospod Rudi.

Hotel je imel veliko obzidano dvorišče, kjer so v poletnih mesecih dnevno postregli z okoli 100 obroki kosil. Mize so bile na dvorišču nameščene pred gostilniškim obratom in na drugi strani v senci pod divjimi kostanji. Tu je bil tudi balinarski prostor *(zogo)*. Pred hišo so se ustavljali bolj domačini, kjer so igrali karte, medtem ko so pod kostanji sedeli tuji gostje.

Slika 1. Domačini na dvorišču hotela ob kozarčku pijače in igranju kart pozabljajo na vsakodnevne probleme. Razglednica, ki je v lasti družine Volčič, je bila odposlana leta 1937.

V notranjosti gostilniškega objekta se je najprej stopilo v manjšo vhodno sobo, kjer je bil gostilniški pult (*šank*), na katerem so imeli tudi radio. Na desni strani od vhoda je bila kuhinja, kjer je bil telefon. Sčasoma so leseno govorilnico postavili v vhodno sobo. Na levi strani ob kuhinji je bila soba, ki je služila za delavska opravila (pranje, likanje, šivanje), na desni strani od vhodne sobe pa je bila večja dvorana za imenitnejše goste, kjer so se radi zadrževali tudi tržaški vojaki. V zgornjih prostorih je hotel razpolagal s petimi sobami za prenočišče. V spodnjih prostorih pa so imeli podkleteno klet, kjer so hranili vino, pivo in druge izdelke. V kuhinji, ob telefonu, so po kosilu vedno igrali karte pomembni komenski vaščani (zdravnik Storič, maršal karabinjerjev, gozdar Kofol in živinozdravnik Legiša). V zimskem času, ko ni bilo turistov, so v gostilno velikokrat zahajali lovci iz Trsta in Gorice.

Lastniki hotela so z gostilniško obrtjo dobro zaslužili. Tako je imel sin Rudi v Komnu enega prvih motorjev (*želero*), ki ga je kmalu prodal in si kupil avtomobil (*OM*), s katerim so v tem času razpolagali le taksisti. S svojim avtomobilom je na izlete vozil tudi svoje goste. Lastniki hotela so spali v sosednji hiši ob hotelu, kjer so imeli tudi gospodarska poslopja, saj so se ukvarjali tudi s kmetijstvom, predvsem vinogradništvom. V gostilni ni bilo nikoli poskrbljeno za zabavo, ob nedeljah so za živahnejše razpoloženje s petjem poskrbeli domači fantje in dekleta. Poleg balinanja so gostje igrali še biljard in karte.

Druga pomembna turistična gostilna v Komnu je bila **gostilna Muka**. Lastnika gostilne sta bila Jože Umek, doma iz Divč, in Jožefa Mržek iz Komna (po domače *Oljkna)*, prvič poročena Babuder. Po prvi svetovni vojni sta z gostinsko obrtjo začela v stavbi nekdanje gostilne pri Smrdetu na glavni komenski ulici Vittorio Emanuele (na prostoru današnje domačije Jazbec – Jaščevi). Ta je bila v lasti družine

1 Pred prvo svetovno vojno, ko je bil Komen del avstro-ogrske monarhije, pa so ga, po pripovedovanju vaščanov, imenovali kraški Dunaj, predvsem zaradi njegove upravne, gospodarske in kulturne pomembnosti.

2 V Španovi trgovini, ki se je nahajala na ulici Vittorio Emanuele (na prostoru nekdanje semenarne Preskrba) so prodajali mešano blago: tekstil, pomožni material za šivanje, pletenje in podobno. Tu so prodajali tudi krste in ostalo opremo za pogrebe.

Živec, ki se je ukvarjala s trgovsko obrtjo.[3] Lastnika sta tu imela v najemu manjšo vaško gostilno, ki je bila znana pod imenom Muka. Okoli leta 1925 pa sta kupila novo hišo na ulici oz. okraju Venezia Giulia (v današnjem komenskem delu Pivke), kjer so gostinsko obrt precej povečali. Oddajali so tudi sobo za prenočevanje tujcev, ki je bila opremljena s kopalnico.[4]

Gostilno je v glavnem vodila gospa Jožefa, po domače Pepca. Pri delu so ji pomagale sovaščanke. Ob gostilni (v t. i. *brajdi*) so imeli vinograd in vrt, ki ga je obdeloval lastnik. Pri delu mu je pomagal hlapec iz Tomačevice. Gostilna je daleč po deželi slovela po dobri kuhinji in domačem teranu. Belo vino pa so kupovali na Vipavskem, predvsem v Braniku. Za pripravo izvrstnih jedi je skrbela gospa Jožefa, ki je bila znana kot odlična kuharica. Svojih kuharskih sposobnosti se je naučila tudi v Ameriki, ko je za krajše obdobje obiskala svojega sina.

Vhod v gostilno je najprej vodil na hodnik, iz katerega se je na levo prišlo v kuhinjo in nato v majhno sobo. Na desni strani pa so imeli večjo sobo. Ob tej sobi je bilo tudi stranišče. V spodnjih prostorih pa so imeli klet. Gostilna je imela še lep senčnat vrt z baliniščem. V poletnih mesecih so tudi tu postregli s hrano. V gostilno so poleg nedeljskih in poletnih turistov radi zahajali tudi domačini, kjer so ob kozarčku vina peli in igrali karte. S gostilniško dejavnostjo so zaključili po drugi svetovni vojni.

Kot furmanski prostor je slovela **gostilna Buža**, ki se je nahajala na glavni ulici oziroma placu Vittorio Emanuele, nasproti mogočne karabinjerske stavbe (na današnji domačiji Umek – po domače *Kosminovi*). Prvi lastnik gostilne je bila družina Kovačič, po domače *Jovanovi*. Ker so obubožali, je gostilniško obrt nadaljevala družina Umek (po domače Kosminovi), ki je najprej živela na ulici Roma (cesta iz Brda proti dolnjemu koncu).

Slika 2. Na dvorišču pod murvo gostilne Buža so si furmani in popotniki nabirali moči za nadaljnja potovanja. Razglednica, ki je last družine Volčič iz Komna, je bila odposlana leta 1908.

Z gostilniško obrtjo se je večinoma ukvarjala Jožefa Kosmina, medtem ko je bil njen mož nekaj časa v Ameriki. Tu so se večinoma zadrževali prevozniki iz Notranjske in Gorenjske, ki so v Trst vozili les in oglje. Poleg tujih gostov pa so se v gostilni zaustavljali tudi domači kmetje, ki so v Komen, h kovačiji Jazbec, pripeljali konje in vole. Kovačija se je nahajala v neposredni bližini gostilne. Kmetje so prihajali iz bližnje in daljne okolice, predvsem pa iz Brestovice pri Komnu, Klanca, Jamelj in Mavhenj/Malchina. Ker je bila gostilna zelo prostorna – imela je hleve za živino in veliko osenčeno dvorišče z murvo – so se tu zaustavljali tudi drugi vaščani sosednjih vasi, ki so v Komen prišli s konjem. V času opravljanja nakupov ali uradniških zadev so jih pustili na tamkajšnjem dvorišču. Prevoznikom so oddajali tudi štiri sobe za prenočišča. Največkrat so tu spali popotniki, ki so po Krasu prodajali razno kramo (npr. Rezjani).

Zaradi lege v središču vasi in bližine sejemskega prostora (sejmi so se odvijali na prostoru pred cerkvijo) je gostilna Buža slovela tudi kot sejemska gostilna, kjer so sejmarji sklepali kupčije. V Komnu so bili sejmi na dan godu sv. Jožefa (19. marec) in sv. Jurija (23. april). Gostilna je bila znana tudi po zelo dobrem vinu in dobri kuhinji. Po pripovedovanju domačinov je gospodinja Jožefa Umek znala pripraviti izvrstno svinjsko pečenko. V gostilni je bilo še zlasti veselo v času nabora oz. viste. Po pripovedovanju so tu mladi fantje peli in popivali cel dan. Za glasbo je največkrat poskrbel godec Alojz Metljak iz Volčjega Grada.

Slika 3. Komenski naborniki z muzikantom Alojzijem Metljakom proslavljajo sprejem k vojakom. Fotografija, ki je last družine Vrabec iz Volčjega Grada, je bila posneta leta 1932.

Za gostilniške namene je družina uporabljala dve sobi. Iz dvorišča se je najprej stopilo v glavno sobo – kuhinjo, kjer je bi štedilnik, pult in dve mizi. Ob kuhinji na levi strani sta bili še dve sobi za goste. Na desni strani od kuhinje je bila shramba. V nadstropju so bile sobe za goste. Nad hlevi pa je bila poleg sobe še manjša šolska kuhinja, kjer je gospa Ana iz zaselka Jablanec pripravljala kosila za revne šolske otroke. Tu so si kuhali tudi tamkajšnji učitelji, ki so spali v gostilni. Vhod v nadstropje je bil po zunanjih stopnicah. Lastniki gostilne so se ukvarjali tudi s kmetijstvom. Po podatkih iz časopisnih člankov so včasih na dvorišču pripravljali javne prireditve.

Besedilo: Jasna Fakin Bajec,
Raziskovalna postaja ZRC SAZU Nova Gorica

3 Svojo trgovino so imeli na glavni komenski ulici (na prostoru pred današnjim zadružnim domom). Prodajali so oblačila in obutvene izdelke, usnje, steklo, posodo in železnino. Živeli so na Volčjem Gradu.

4 V času med obema svetovnima vojnama so bile kopalnice prava redkost, privoščili so se jih le najbolj premožni. Navadno so se umivali v dnevnih prostorih.

2. FESTIVAL KRAŠKIH VIN – »1 KRAS, 1000 OKUSOV« ŠTANJEL, 13. IN 14. JUNIJ 2010

V nedeljo, 13. junija 2010, in v ponedeljek, 14. junija 2010, bo grajsko dvorišče renesančno baročnega gradu v Štanjelu ponovno gostilo festival kraških vin »1 Kras, 1000 okusov«, nastal na pobudo ambicioznih vinarjev, ki verjamejo v izjemnost Krasa, v njegovo težko rdečo zemljo in v tu živeče ljudi.

V organizacijskem odboru verjamemo, da bo prireditev, ki je letos del projekta sodelovanja »Kraški mozaik okusov«, ponovno dobro sprejeta in bo s časom prerasla v enogastronomski in kulturni dogodek, ki ga ne bi hotel zamuditi noben ljubitelj Krasa in njegovih tipičnih dobrot.

Obiskovalci bodo oba dneva od 17. ure dalje lahko okušali najboljše, kar nam daje kraška zemlja tako na tej kot na oni strani meje. Sodelujoči vinarji bodo brbončice obiskovalcev razvajali z vrhunskimi kraškimi vini, kraški sirarji in pršutarji pa bodo predstavljali različne vrste sirov in pršutov. Festivalsko dogajanje, zanimivo tako za vinarje, sommelierje in enologe kot tudi za druge ljubitelje žlahtne kapljice, kulinarike ter Krasa nasploh, bo poleg degustacij in poslovnih srečanj, namenjenih združevanju tradicije in inovativnosti Krasa, spremljal tudi pester program tematskih delavnic pod koordinacijo Tonija Gomiščka.

Poudarek na njih bo na kraških vinih v kombinaciji s kraškimi siri, pršutom, z medom, marmeladami, ribami: Od paše do preše (kraške skute, kraški med, kraška vina), Buči, buči morje Adrijansko (ribe in kraška vina), Otroci burje (kraške mesnine, kraška vina), Starost ljubi sladkost (kraški zreli siri, marmelade, vina izjemnih letnikov).

V nedeljo bo obiskovalce pozdravil župan Občine Komen Uroš Slamič, med njimi se bodo sprehodile kmečke žene z jerbasi domačih kraških dobrot, za kulturni program pa bo poskrbela violončelistka Eva Julija.

V ponedeljek bo svoje gastronomske mojstrovine na temo zelena – šelin pod vodstvom Petra Patajca v živo pripravila, predstavila in ponudila kraška kuharska ekipa Terra Carsus (Dejan Križman – Gostilna pri Križmanu, Tublje pri Hrpeljah, Blaž Malovec – Gostilna Malovec, Divača, Igor Peresson – Picerija Etna, Divača, Peter Patajac – Gostilna Ruj, Dol pri Vogljah, Elvis Guštin – Restavracija Križman, Repentabor, Matjaž Lindič – Okrepčevalnica Apetit, Sežana). Za glasbeno podlago bo skrbela domača trobilna zasedba Grajski kvintet.

Prijeten uvod v samo prireditev »1 Kras, 1000 okusov« bo že v soboto, 5. junija 2010, ko bo Špacapanova hiša iz Komna pripravila gastronomski večer s staro avtohtono kraško sorto vitovsko grganjo. Prisotni bodo uživali v kuharskih mojstrovinah gostiteljice Ade Špacapan ter Miriam in Borisa Novaka z Domačije Novak iz Sadinje vasi pri Dvoru. Svoja vina bodo ponudili in predstavili Vasja Čotar, Marko Fon, Edi Kante in Vinska klet Colja.

Štanjel, to slikovito kraško naselje z ozkimi ulicami kamnitih hiš, bo torej drugo nedeljo in drugi ponedeljek v juniju ponudilo prireditev, ki bi se je bilo vsekakor vredno udeležiti.

V primeru slabega vremena bo prireditev prestavljena na nedeljo, 27. junija 2010, in ponedeljek, 28. junija 2010.

Več o samem festivalu si lahko pogledate na spletni strani www.1kras.si.

Mateja Skomina,
Razvojna agencija ROD

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
Evropa investira v podeželje
Projekt delno financira Evropska unija

LAS KRASA IN BRKINOV
LAS JZ DELA SEVERNE PRIMORSKE

JOGA, VAJE ZA HRBTENICO, SAMOMASAŽA, DIHALNE VAJE

Na naših vadbah bomo združili vaje, po katerih bo naše bitje mirno, prožno, sproščeno, pomlajeno, razgibano ...

Z rednim izvajanjem vaj odpravljamo stres, ohranjamo telo vitalno in gibčno, pomirjamo um ter lajšamo fizične in psihične tegobe. Začenjamo razumevati notranji mir, ki je naše naravno stanje.

Na koncu pa se bomo razvajali z dotikom in se naučili samomasaže.

Vabljeni vsi: veliki, mali, okrogli in tanki, prsati in plaščati ... z namenom, da naredimo nekaj dobrega zase.

Zaslužimo si najboljše.

KJE: DVORANA GORJANSKO (mala dvorana)
KDAJ: VSAKO SREDO OD 19:00 DO 20:30
CENA: PRISPEVEK 6 EUR

KAJ: DIHALNE VAJE
KJE: DVORANA GORJANSKO
KDAJ: VSAKO SOBOTO OD 7:30 ZJUTRAJ DO 8:30
CENA: PRISPEVEK 5 EUR

INF.: 051/425 750 Maja

www.ritemzivljenja.blogspot.com

S seboj prinesite podlogo, brisačo, vodo, oblečeni bodite v udobna oblačila. Če zamudite, se v tišini priključite skupini.

JAVNI JAMSTVENI IN PREŽIVNINSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE

V slovenskem prostoru že dolgo deluje Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.

Iz **jamstvenega sklada** lahko uveljavljajo pravice delavci, ki jim je delavno razmerje prenehalo iz razloga insolventnosti delodajalca (stečaj, prisilna poravnava) in izbrisa podjetja iz sodnega registra.

Za dodatne informacije pokličite brezplačno številko **080 11 21.**

Iz **preživninskega sklada** lahko uveljavljajo pravico do nadomestila preživnine zakoniti zastopniki za otroke, ki jim je določena preživnina, vendar je preživninski zavezanci ne plačujejo. Sklad v primeru izpolnjevanja vseh pogojev izplačuje mesečno nadomestilo preživnine, vendar najdlje do dopolnjenega 18. leta otroka.

Za dodatne informacije pokličite brezplačno številko **080 14 14.**

Več informacij lahko dobite na naši internetni strani **www.jps-rs.si**.

JAMSTVENI IN PREŽIVNINSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE

DRUŠTVO VINOGRADNIKOV IN VINARJEV KRASA
ZDRUŽENJE KONZORCIJ KRAŠKIH PRIDELOVALCEV TERANA
KRAŠKA VINSKA TURISTIČNA CESTA

KGZS zavod GO
KSS Sežana, Sejmiška 1 a, 6210 SEŽANA
TEL.: 73 12 856, 73 12 850

KRALJICA TERANA 2010

Pogumne Kraševke prijavite se do 30. 6. 2010 v Društvu vinogradnikov in vinarjev Krasa 051 399 799 ali v Mladinski hotel Pliskovica.
TEL.: 05 764 02 50
GSM: 031 267 529
info@hostelkras.com

DO KONCA MESECA ZBIRAMO ŠE PRIJAVE ZA OCENEJVANJE KLETI IN STARE FOTOGRAFIJE, POVEZANE Z VINOGRADNIŠTVOM IN VINARSTVOM!

Vabljeni!

PAZI, ČAS!

(Oratorij v Kobjeglavi od 12.–18. julija 2010)

Ja, otroci, spet je čas poletja, čas počitnic in čas ORATORIJA v Kobjeglavi!

Šestič po vrsti bomo za vas skrbeli pridni animatorji, ki se že vestno pripravljamo na vaš prihod. Pripravili smo vam poseben teden, poln igre, smeha, aktivnosti in veselja. Letos nas bo skozi teden vodila deklica Momo (po knjigi Michaela Endeja), za katero je imel časprav poseben pomen. Znala je poslušati ljudi okrog sebe in je verjela v vsak trenutek življenja. Njeno vodilo je bilo: »V resnici je pridobljen čas samo tisti čas, ki je podarjen.« Prav tako se bomo tudi mi poskušali ravnati na našem letošnjem druženju.

Pridite, ne bo vam žal!

V kolikor so vaši otroci v tem letu že dopolnili 5 let in vas sodelovanje zanima, se lahko obrnete na Tanjo Marc na tel. št. 040 262 330, kjer dobite več informacij. Rok za prijavo je 27. junij 2010!

Besedilo: TM in MF

www.mdpm.si

POČITNICE TRKAJO NA VRATA!

Na Medobčinskem društvu prijateljev mladine Sežana smo pripravili pester izbor prostočasnih aktivnosti in počitniških programov za otroke in mladino Krasa in Brkinov. Z željo, da bi lahko pravočasno izdelali načrt aktivnosti in uskladili vse družinske dopustniške termine v času poletnih počitnic, vam sporočamo datume letošnjih letovanj:

LETOVANJE V KRANJSKI GORI ZA PREDŠOLSKE OTROKE, ki letos vstopajo v osnovno šolo, bo v treh izmenah: od 18. 06. 10 do 22. 06. 10, od 22. 06. 10 do 26. 06. 10, od 26. 06. 10 do 30. 06. 10. V kateri izmeni bodo letovali vaši otroci, boste izvedeli na roditeljskem sestanku.

Obiskali bomo Kekčevo deželo in njene žive junake, dolino Tamar, izvir Zelenci, se vozili s kočijo, sprehodili ob strugi reke Pišnice do jezera Jasna. Kot pravi planinci bomo osvojili nekaj zahtevnih vrhov in poskrbeli za nepozabne družabne urice v družbi vrstnikov in vzgojiteljic.

POČITNIŠKO VARSTVO:

- od 28. 06. 10 do 31. 08. 10 za skupino najmanj 5-ih otrok.

V času poletnih počitnic bomo v sodelovanju z osnovnimi šolami organizirali počitniško varstvo za otroke razredne stopnje.

V primeru, da starši v času počitnic ne morete zagotoviti primernega varstva za svoje otroke, vas vabimo, da nas o tem čim prej obvestite, da bomo lahko pravočasno zagotovili zadostno število sodelavcev za izvajanje programa varstva in drugih počitniških aktivnosti za otroke.

V sodelovanju z občinami Krasa in Brkinov ter lokalnimi donatorji si bomo prizadevali nuditi program varstva pod ugodnimi finančnimi pogoji.

OTROŠKI CENTER PACUG PRI STRUNJANU ZA OTROKE OD 1. DO 5. RAZREDA

– od 21. 07. 10 do 31. 07. 10.

Med Fieso in Strunjanom se nahaja slikovit zaliv, v katerem je v borovem gaju edini otroški center za 170 otrok in nudi poleg udobnih namestitev tudi veliko možnosti za šport in igro, predvsem pa je zaradi prodnate plaže zelo primeren za šolo plavanja tudi za najmlajše plavalce. Pester program športnih in družabnih aktivnosti bomo popestrili z izletom z ladjo in obiskom Izole, Strunjana in Pirana.

Otroci razredne stopnje imajo možnost udeležbe tudi v krajši izmeni od 22. 08. 10 do 28. 08. 10, vendar v tem primeru ne morejo uveljavljati zdravstvenega regresa.

MATERADA PRI POREČU ZA MLADOSTNIKE OD 6. RAZREDA DALJE

– od 06. 08. 10 do 16. 08. 10.

Mladinski center je v neposredni bližini Poreča in nudi številne priložnosti za rekreacijo, ustvarjanje, zabavo in druženje z vrstniki iz ostalih krajev Slovenije, saj sprejme 330 oseb. Druženje z vrstniki in skupno izvajanje razvedrilnih vsebin je neizogibno, ima svoj čar. Letovišče razpolaga z lastnimi urejenimi igralnimi površinami in športnimi igrišči za nogomet, odbojko, košarko, namizni tenis ... Peščena plaža je primerna tako za otroke kot za izkušene plavalce.

Na vseh letovanjih bodo otroke spremljali pedagogi, prostovoljci društva in medicinsko osebje.

medobčinsko društvo prijateljev mladine
sežana
partizanska 18, 6210 sežana
tel: 05/73 41 486
e-mail: drustvo.prijateljev@siol.net
ZPMS

STARŠE OBVEŠČAMO, DA LAHKO UVELJAVLJAJO ZDRAVSTVENI REGRES ZA LETOVANJE OTROK, KI GA V TE NAMENE NUDI ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE, KI SO BILI MED ŠOLSKIM LETOM VEČKRAT BOLNI ALI IMAJO POGOSTNE ZDRAVSTVENE TEŽAVE. REGRES LAHKO UVELJAVLJAJO OTROCI DO 15. LETA STAROSTI (na prijavnicah označite rubriko: - želim uveljavljati zdravstveni regres).

V PRIMERU DRUGIH RAZLOGOV ALI POTREB PO UVELJAVLJANJU FINANČNIH OLAJŠAV, STARŠE PROSIMO, DA SE OSEBNO ZGLASITE NA DRUŠTVU, KJER VAM BOMO SVETOVALI IN POMAGALI PRI ISKANJU MOŽNOSTI ZA SUBVENCIONIRANE OBLIKE LETOVANJA.

PRIJAVNICE IN INFORMACIJE O VSEH PROGRAMIH DOBITE NA SEDEŽU MEDOBČINSKEGA DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE SEŽANA VSAK DELAVNIK OD 8:00 DO 16:00 URE, TEL. 05 7341486; www.mdpm.si

Besedilo: za Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana
sekretarka Ana Pangos

POLETNA AVTOBUSNA POVEZAVA ŠTANJEL – DEVIN

Tudi letos bo med vikendi in prazniki v poletnem času (25. 6. 2010– 29. 5. 2010) obratovala avtobusna povezava med Štanjelom in Devinom (Štanjel–Sesljanski zaliv–Devin).

Avtobusno povezavo organizira Občina Komen v sodelovanju z Občino Devin - Nabrežina, glavni sponzor je Zadružna Kraška banka z Opčin, avtobusni prevoznik pa Avrigo d. d. iz Nove Gorice.

Podrobnejše informacije:
TIC Štanjel
Tel.: 05 7690056
GSM: 041 383 986

OBČINA KOMEN
TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER ŠTANJEL
Štanjel 42c, 6222 Štanjel
tel.: 05 769 00 56, 041 383 986
www.kras-carso.com
e-mail: tic.stanjel@komen.si

PRIREDITVE V JUNIJU

Galerija pri Valetovih, Štanjel
Četrtek, 10. junij 2010, ob 19:00
RAZSTAVA: PODOBE KRASA
Otvoritev razstave slikarskih del Jane Peršolja:
PODOBE KRASA
Razstava bo odprta do 15. 08. 2010.
Organizacija: Galerija Lojzeta Spacala
Informacije: Galerija, tel: 05/7690 197

Kobjeglava, Zegov borjač
Sobota, 12. junij 2010, ob 20.00
MALI TEATER LJUBLJANA
Kulturno umetniško društvo Teater Mobile v sodelovanju z MINI TEATROM vabi na gala kulturni dogodek v Kobjeglavo. V sklopu prave kulturne »poslastice« bosta nastopila legendarni slovenski igralec in režiser Jurij Souček in solistka SNG Opera in balet Ljubljana s stalnim angažmajem za nosilne operne vloge Milena Morača.

Videli boste izvedbo starodavne pripovedke **Ivan Cankar: Kurent po zamisli in izvedbi Jurija Součka | Režija: Robert Waltl | Kostum: Ana Savić Gecan ter ob 21.00 performans OPERNE ARIJE | Nastopa: Milena Morača, soprano.**

V primeru slabega vremena se prireditev preseli v dvorano v Kobjeglavi. Vstopnina je 5•. Nakup vstopnice je možen 1h pred predstavo ali z rezervacijo na telefonsko številko: 040/236 311.

Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986 e-mail: tic.stanjel@komen.si
Gorjansko, nogometno igrišče

Nedelja, 13. junij 2010, ob 9. uri
5. FEŠTA ALFA ROMEO – MEDNARODNO SREČANJE VOZIL ALFA ROMEO
Program prireditve:
- ob 9. uri: zbor udeležencev,
- ob 10. uri: začetek tradicionalnega nogometnega turnirja,
- ob 10. uri: turistična vožnja v dolžini 82 km po Primorski,
- ob 14. uri: predstavitev nove alfe romeo giulieta
- ob 15. uri: zabavni program.

Za zabavo bodo poskrbeli:
- POP DESIGN,
- RED KATRINS
- DJ BIBITKA

Razstava dirkalnikov in starodobnikov Alfa Romeo.
Ženski turnir v malem nogometu.
Moški turnir v malem nogometu.
Za pijačo in jedačo preskrbljeno!
Prisrčno vabljeni! VSTOP PROST!

Organizacija: Klub Kraški gadje
Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986 e-mail: tic.stanjel@komen.si

PO KOMENSKI OBČINI IN ŠE MALO DLJE

Praznovanja, prireditve, ogledi, izleti, osmice ...

Je kaj zanimivega za vas?
Ta rubrika je namenjena predstavljanju javnih prireditev, ogledov, izletov, osmic in drugih javnih dogodkov v Občini Komen in v njeni bližnji okolici.
Organizatorje prireditev ali dogodkov zato prosimo, da v svojih napovedih navedejo podatke o sami prireditvi/dogodku, kot so: kraj, prostor, datum, trajanje, kratek opis, kontaktne številke ...
Uredništvo Komentarja ne odgovarja za morebitne nevšečnosti, ki bi lahko nastale zaradi napačnih, nepopolno sporočenih prirediteljevih odatkov ali zaradi morebitnih nesporočenih sprememb.

Vsako napoved sporočite po elektronski pošti na naslov komentar@komen.si ali po telefonu na številko 05/76 90 056 (TIC Štanjel).

Uredništvo

Štanjel, grad in grajsko dvorišče
Nedelja, 13. junij 2010, in ponedeljek, 14. junij 2010
»1 KRAS, 1000 OKUSOV«
Festival vin in kraške kulinarike
Prireditev bo oba dneva potekala od 17. do 22. ure. Moč bo okušati najboljše, kar je zraslo oziroma kar je bilo pridelano na kraški zemlji tako na tej kot na oni strani meje.
V primeru slabega vremena bo prireditev prestavljena na nedeljo, 27. junija 2010, in ponedeljek, 28. junija 2010.
Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986 e-mail: tic.stanjel@komen.si ter na spletni strani: www.1kras.si.

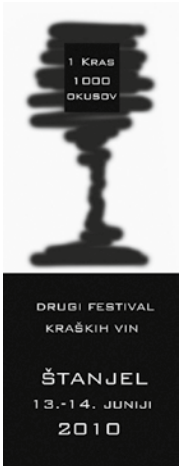

Gorjansko, kulturni dom
Petek, 18. junij 2010, ob 17. uri
POSVET ob 135. obletnici rojstva ANTONA ŠTREKLJA
Kosovelova knjižnica Sežana v sodelovanju s Kmetijsko svetovalno službo Sežana, zadrugami, društvi in posamezniki vabi na posvet ob 135. obletnici rojstva kmetijskega strokovnjaka Antona Štreklja. Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; tic.stanjel@komen.si

Komen, pred zadružnim domom v Komnu (zbirališče)
Sobota, 19. 6. 2010, ob 17. uri
POHOD DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945, KRAJEVNA ORGANIZACIJA KOMEN
Pohod po vaseh, ki so bile leta 1944 požgane, se začne v Komnu pred zadružnim domom, nadaljuje se v vasi Divči, Tomačevica, Mali Dol, Jablenec ter povratek nazaj v Komen. Ob povratku sledi druženje.
Informacije: Ana Godnik 05/7667 112

Komen, igrišče »Pri Grofovski«
Sobota, 19. junij 2010, v večernih urah
ROCK KONCERT
Rock koncert v okviru praznovanja občinskega praznika v Komnu. Nastopajo skupini **Ultra** in **Red Katrins.**
Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986 e-mail: tic.stanjel@komen.si

Komen (prireditveni prostor – prostor pred občinsko stavbo v Komnu)
Nedelja, 20. junij 2010, ob 19. uri
PRAZNOVANJE OBČINSKEGA PRAZNIKA
Osrednja prireditev bo ob 19. uri.
Spremljevalni program s predstavitvijo kraških dobrot in obrti, degustacijo nagrajenih vin ter ples z glasbeno skupino do zgodnjih jutranjih ur.
Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986 e-mail: tic.stanjel@komen.si

Štanjel, pot na grad ter prostor med cerkvijo in grajskim dvoriščem
Nedelja, 20. junij 2010, ob 09. uri
SEJEM STARIN TER DOMAČE IN UMETNE OBRTI
Sejmi starin ter domače in umetne obrti, spremljevalne prireditve potekajo v starem delu Štanjela vsako tretjo nedeljo v mesecu od marca do novembra.
Organizacija in Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986 e-mail: tic.stanjel@komen.si

Štanjel, grad in grajsko dvorišče
Petek, 20. junij 2010, v popoldanskih urah
VENČKI SV. IVANA
Tradicionlana etnološka prireditev izdelovanja venčkov sv. Ivana.
Delavnice, nato sledi 23. junija 2010 izbor najlepših venčkov.
Organizacija: Galerija Lojzeta Spacala
Informacije: +386 (0)5 7690 197- Galerija Lojzeta Spacala Štanjel

Kobjeglava, start pred vaškim domom
Četrtek, 24. junij 2010, ob 19. uri
POHOD V KRESNO NOČ
Pohod v okolici Kobjeglave. Pričetek pohoda bo izpred kulturnega doma v Kobjeglavi.
Organizator: KUTD Kraški slavček Kobjeglava - Tupelče
Informacije: Erika Rojc; +386 (0)40 /277 377

Gorjansko, Štrekljeva domačija
Nedelja, 27. junij 2010, ob 17. uri
TRADICIONALNA PODELITEV ŠTREKLJEVE NAGRADE

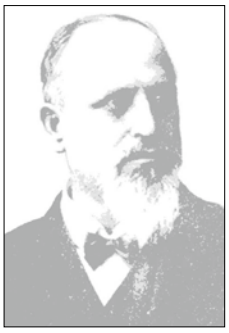

Slovesnost ob tradicionalni podelitvi Štrekljeve nagrade. Nagrada nosi ime po velikem publicistu, slavistu, jezikoslovcu in zbiratelju ljudskega blaga Karlu Štreklju (Gorjansko 1859 – Gradec 1912), ki je bil rojen v vasi Gorjansko.
Informacije: TIC Štanjel, tel.: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986 e-mail: tic.stanjel@komen.si

Štanjel, grajsko dvorišče
Nedelja, 4. 7. 2010, ob 20.00
OTVORITEV »GRAJSKEGA POLETJA«
Z »grajskim poletjem« želimo ljudem popestriti julijske poletne nedeljske večere na idiličnem grajskem dvorišču, pričarati smeh in dobro vzdušje. Zato vas vabimo, da nas obiščete:
otvoritveni večer, nedelja, 4. julij 2010, ob 20.00: nastopa KD Brce Gabrovica pri Komnu,
nedelja, 11. julij 2010, ob 20.00: nastopa gledališka skupina TD Brest Brestovica pri Komnu,
nedelja, 18. julij 2010, ob 20.00: nastopa KD Grgar,
zaključni večer, sobota, 24. julij 2010: PRESENEČENJE!

Organizacija: TIC Štanjel
Informacije: TIC Štanjel: 05/7690056 ali 041/ 383 986, e-mail: tic.stanjel@komen.si

RAZSTAVE V JUNIJU

Štanjel, Galerija Lojzeta Spacala
LOJZE SPACAL – STALNA RAZSTAVA GRAFIK
Stalna razstava grafik v galeriji Lojzeta Spacala v Štanjelu.
odprto: 11:00–14:00
sobota, nedelja: 10:00–17:00
ponedeljek: zaprto
Za napovedane skupine tudi izven urnika.
Galerija Lojzeta Spacala v obnovljenem delu gradu Štanjel hrani stalno zbirko slik in grafik Lojzeta Spacala.
V Kraški hiši je urejena etnološka zbirka v dveh nadstropjih.

Informacije: Grad Štanjel, Galerija Lojzeta Spacala; tel.: +386 (0)5 769 01 97; gradstanjel@guest.arnes.si

Štanjel, Stolp na vratih
Eden od dveh vhodnih stolpov v Štanjel, v katerem je urejena galerija s priložnostnimi razstavami in trgovina s spominki.
Urnik: torek–nedelja: 10:00–18:00
Tokrat je na ogled zanimiva razstava fotografij mozaikov ter instalacij. Razstavlja MARJAN OLENIK – GURKA: alpinist, popotnik, raziskovalec, ekolog, etnolog, planinski vodnik, ljubitelj narave in umetnosti ... Na ogled njegove fotografije, mozaiki ter različni eksponati.
Informacije: Marija Švagelj, Štanjel 6a,+386 (0)5 769 00 18, nassa.desella@siol.net

Štanjel, galerija Pri Valetovih
RAZSTAVA – PODOBE KRASA
Razstave slikarskih del **Jane Peršolja: PODOBE KRASA**
Razstava bo odprta do 15. 08. 2010.
Organizacija: Galerija Lojzeta Spacala
Informacije: Galerija, tel: 05/7690 197

IZLETI IN OGLEDI – JUNIJ

ŠTANJEL
vsaka nedelja izpred cerkve v Štanjelu
URA: 14: 30 – zimski urnik, od novembra do konca marca
15:30 – od aprila do konca oktobra

NEDELJSKO TURISTIČNO VODENJE ZA INDIVIDUALNE OBISKOVALCE
Turistično vodenje vključuje ogled gradu Štanjel, galerije Lojzeta Spacala, cerkve sv. Danijela, Kraške hiše, Stolpa na vratih in Ferrarijevega vrta. Ogled poteka približno 90 minut.
Cena ogleda je 4 EUR na osebo – odrasli (vstopnina v Galerijo L. Spacala in v Kraško hišo je všteta v ceno vodenja) in 3 • (otroci).
Organizacija in informacije: TIC Štanjel +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986

ŠTANJEL, Galerija Lojzeta Spacala in Kraška hiša
Grad Štanjel
odprto: 11:00–14:00
sobota, nedelja: 10:00–17:00
ponedeljek: zaprto
Za napovedane skupine tudi izven urnika.
Galerija Lojzeta Spacala v obnovljenem delu gradu Štanjel hrani stalno zbirko slik in grafik Lojzeta Spacala.
V Kraški hiši je urejena etnološka zbirka v dveh nadstropjih.
Informacije: Galerija Lojzeta Spacala: +386 (0)5 769 01 97; e-mail: gradstanjel@guest.arnes.si

ŠTANJEL, Stolp na vratih
Štanjel 6a
Eden od dveh vhodnih stolpov v Štanjel, v katerem je urejena galerija s priložnostnimi razstavami in trgovina s spominki.
Urnik: torek–nedelja: 10:00–18:00
Organizacija: Nassa desella, +386 (0)5 769 00 18

VOLČJI GRAD
POT KAMNA – UREJENA UČNA POT
Urejena in označena učna pot po vasi in okoli nje. Spoznali boste značilnosti kraške krajine, kraških naselij ter spoznali posebnosti Volčjega Grada, vasi z izredno bogato kamnoseško dediščino in enim največjih ohranjenih prazgodovinskih gradišč pri nas.
Pot je uredilo Društvo Debela griža, ki organizira tudi turistična vodenja.
Informacije: www.volcjigrad.com, TIC Štanjel +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986

BRESTOVICA PRI KOMNU
OBISK GROFOVE JAME
Brestovica pri Komnu, vsaka zadnja nedelja v mesecu ob 15.00, razen v mesecu avgustu.
Grofova jama (naravna kraška jama z breznom) leži pod vrhom hriba Grmada nad vasjo Brestovica. V prvi svetovni vojni je služila kot zaklonišče avstro-ogrske vojske.
Dostop:
Peš iz Gornje Brestovice, po markirani poti do jame (50 min.) ali iz Dolnje Brestovice po poljski poti z avtom do parkirišča (3 km) in potem še del poti peš do jame (25 min.). Priporočamo pohodno obutev in obleko.
ORGANIZIRAN JE LE OBISK JAME, DO VHODA MORAJO OBISKOVALCI PRITI SAMI.
Kontaktna oseba: JAMARSKO DRUŠTVO SEŽANA, sekcija KOMEN
Jože Terčon, tel.: +386 (0)51 306 964
Peter Pipan, tel.: +386 (0)41 405 642

TRADICIONALNO OCENJEVANJE VIN V ŠTANJELU (20. 5. 2010)

V Štanjelu je v četrtek, 20. maja 2010, potekalo že tradicionalno ocenjevanje vin za območje Občine Komen v organizaciji Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica. Ocenjevanje, ki je del projekta »Kraški mozaik okusov«, ki je sofinanciran tudi s strani evropskih Leader programov, je potekal v sodelovanju z Občino Komen in Društvom vinogradnikov in vinarjev Krasa.

Komenski vinogradniki in vinarji so oddali kar precejšnje število vzorcev – kar 66, od tega 22 belih, 1 rose in 43 rdečih vin. Vsak vzorec vina je imel svojo zaporedno številko, pod katero je bil kasneje ocenjen, kar pomeni, da so bili vsi vzorci ocenjeni nepristransko. Vzorce vina je ocenjevala strokovna vinarska komisija iz Kmetijskega zavoda Nova Gorica. Na podlagi končnega seštevka točk je komisija ugotovila tudi, da je kar 85% vseh vzorcev doseglo oceno 16,1, torej razred kakovostnega vina, kar je zelo pohvalno.

Med belimi vini je najvišje število točk prejel vzorec vina Iva Kobala iz Štanjela (sivi pinot), drugo mesto sta zasedla Franko in Martin Fabjan iz Kobdilja, tretje pa Marjan Mržek iz Hruševice. Med terani je najvišje število točk prejel vzorec Dušana in Romana Rebule iz Brestovice, drugo mesto je zasedel Anton Abram iz Tupelč, tretje pa Matej Colja iz Coljave.

Posebno priznanje bosta letos prejela tudi Franko in Martin Fabjan iz Kobdilja za izvrsten cabernet sauvignon letnik 2007 (doseženih 18,13 točk).

Priznanja za najboljša vina na območju Občine Komen bodo podeljena na slovesnosti ob občinskem prazniku, tj. v nedeljo, 20. junija 2010.

Vsem prejemnikom priznanj za najboljša vina iskrene čestitke!

Besedilo: Andreja Štok, občinska uprava

OČISTIMO SLOVENIJO ali KUPI SAMO TISTO, KAR RESNIČNO POTREBUJEŠ

Akcija Očistimo Slovenijo v enem dnevu je za nami. V Občini Komen je zavihalo rokave približno 600 prostovoljcev in pobrali so okrog 450 m3 odpadkov. 17% osveščenih Komencev. To je podatek, ki se pritiče uradnemu poročilu. Utrinki s terena med akcijo pa so še zanimivejši: kolektivni zanos povezanih vaščanov, osamljen spopad z na lastno zemljišče navoženimi odpadki, poznavanje svoje okolice in razporeditev razpoložljivih sil na potrebna mesta, na razpolago moj traktor, moja prikolica, po moji travi lahko greste, po opravljenem delu druženje za mizo skupnih dobrot ... Vsi prepričljivega mnenja, da »škavace« v naravo ne sodijo več.

Velika divja odlagališča pa so vseeno prevelik zalogaj za tako akcijo. Primeri v Coljavi, na poti z Ivanjega Gradu v Temnico, pri Gorjanskem, v Tomačevici in fontana v Komnu prav nikomur niso v ponos. V najkrajšem možnem času jih bo doletela postopna sanacija, z medobčinskega inšpektorata je za nekatera na občino že prispela odredba. Če bo nekomu s polno prikolico odpadkov onemogočen dostop do divjega odlagališča, naj se ne jezi, ampak naj se naredi nevidnega in s slabo vestjo čimprej izgine, da ga kdo ne vidi.

Če pa ga vseeno kdo zaloti, naj brez slabe vesti, da bo tožaril soseda, javi na medobčinski inšpektorat in redarstvo v Sežano na telefon 05-7310141 ali na elektronski naslov soou@sezana.si .

Fizične osebe lahko vse komunalne in kosovne odpadke brezplačno pripeljejo v zbirni center v Komen, odslužene gume lahko oddajo v zbirnem centru v Sežani proti plačilu po ceniku za ravnanje z odpadki, ki ga najdete na spletni strani www.ksp-**sezana**.si. Gradbene odpadke in ruševine zaenkrat tudi proti plačilu vzame v predelavo Kraški zidar v Sežani, do jeseni bo prevzem organiziran v Komnu.

Na Komenskem je akcija ravno sovpadala z novim načinom ločevanja gospodinjskih odpadkov, zato še dve besedi o ekoloških otokih. KSP d. d. Sežana ni pričakovala tolike osveščenosti in resnosti pri ločevanju, zato je videti prenapolnjene otoke z odpadki ob kontejnerjih. Prav pohvalo nam je izrekla. Kaj pa če še enkrat vsi stopimo skupaj in v Občini Komen pridelamo najmanj odpadkov? Saj lahko pijemo pivo iz steklenice, vodo iz pipe, ne nasedamo akcijam plačaš 2 – dobiš 3 (odpadne embalaže), zmanjšamo obsedenost po snežno beli čistoči perila in po kakšni zabavi pomijemo keramične krožnike in steklene kozarce. Pa sveže

mleko z mlekomata lahko nalijemo v svojo steklenico, vedno eno in isto. Kakšno plastično ali še bolje vrečko iz blaga imamo lahko vedno v avtu ali torbici in tiste v trgovini kar pustimo, pa če nam jih prodajalke še tako ponujajo.

Hvala še enkrat vsem za sodelovanje! Več o akciji na spletni strani občine.

Tekst: Katarina Pleško in Barbara Colja, koordinatorki za Komen
Foto: Katarina Pleško, Vojko Franetič